

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 16 май 2006 г.

SEC(2006)

България

Мониторингов доклад

май 2006 г.

България

Мониторингов доклад

май 2006 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ
2. ПОЛИТИЧЕСКИ КРИТЕРИИ
- 2.1. Обща оценка
3. ИКОНОМИЧЕСКИ КРИТЕРИИ
- 3.1. Обща оценка
4. АНГАЖИМЕНТИ И ИЗИСКВАНИЯ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ
 - 4.1. Главите от достиженията на правото на ЕС (*acquis*)
 - 4.1.1. Глава 1: Свободно движение на стоки
 - 4.1.2. Глава 2: Свободно движение на хора
 - 4.1.3. Глава 3: Свободно предоставяне на услуги
 - 4.1.4. Глава 4: Свободно движение на капитали
 - 4.1.5. Глава 5: Дружествено право
 - 4.1.6. Глава 7 : Земеделие
 - 4.1.7. Глава 8 : Рибарство
 - 4.1.8. Глава 9: Транспортна политика
 - 4.1.9. Глава 10: Данъчна политика
 - 4.1.10. Глава 13: Социална политика и заетост
 - 4.1.11. Глава 14: Енергетика
 - 4.1.12. Глава 15: Индустриална политика
 - 4.1.13. Глава 19: Телекомуникации и информационни технологии
 - 4.1.14. Глава 21: Регионална политика и координация на структурните инструменти
 - 4.1.15. Глава 22: Околна среда
 - 4.1.16. Глава 23: Защита на потребителите и тяхното здраве
 - 4.1.17. Глава 24: Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи
 - 4.1.18. Глава 25: Митнически съюз
 - 4.1.19. Глава 28: Финансов контрол
 - 4.2. Превод на достиженията на правото на ЕС на български език
 - 4.3. Обща оценка

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Преговорите за присъединяване с България приключиха успешно през м. декември 2004 г. Договорът за присъединяване беше подписан през м. април 2005 г. България и 14 държави-членки вече са го ратифицирали. Договорът предвижда присъединяване на 1 януари 2007 г., освен ако Съветът, по препоръка на Комисията, реши то да бъде отложено до 1 януари 2008 г.

След приключването на преговорите Европейският съюз реши, че ще продължи да наблюдава отблизо подготовката и постиженията на България, и че за тази цел Комисията ще продължи да представя годишни доклади относно напредъка на България в процеса на присъединяване, заедно с препоръки, ако това е необходимо.

Комисията предостави своя пръв такъв доклад през м. октомври 2005 г. Този доклад показва, че България е добре напреднала в подготовката за присъединяването. Той също идентифицира определен брой области, в които са необходими по-нататъшни усилия за завършване на подготовката. Комисията реши да засили своите дейности по наблюдението и да докладва отново през пролетта на 2006 г.

Настоящият доклад оценява подготовката на България за членство, като се фокусира върху областите, които се нуждаят от по-нататъшно подобрене в светлината на трите критерии за присъединяване от Копенхаген. Съответно докладът съдържа три основни части:

- *Първата част* оценява политическите въпроси, които бяха посочени като нуждаещи се от допълнително подобрене.
- *Втората част* оценява икономическите въпроси, които бяха посочени като нуждаещи се от допълнително подобрене.
- *Третата част* оценява състоянието, в което се намира България по отношение изпълнението на ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване.

Докладът посочва напредъка, постигнат от м. октомври 2005 г., както и пропуските в политиките, законодателството и в неговото прилагане, на които следва да бъде обърнато внимание. На тази основа Комисията разглежда, в отделно съобщение, представено заедно с Доклада, въпроса дали трябва да препоръча или не отлагане на датата за присъединяване.

Настоящият доклад отразява състоянието в края на м. април 2006 г. Той се основава на широк кръг от източници. България беше поканена да предостави информация относно степента си на готовност. Докладът също се базира на информация, предоставена в рамките на Споразумението за асоцииране и партньорските проверки¹, които са били

¹ Партньорските проверки са оценки, направени от експерти на държавите-членки, за степента на готовност на страните кандидатки в специфични области. Тези експерти отговарят за съдържанието на техните доклади.

проведени, за да се оцени административният капацитет на България в специфични области. Разискванията на Съвета, докладите и резолюциите на Европейския парламент² са взети предвид при изготвянето му. Когато е счела за подходящо, Комисията също е взела под внимание оценки, направени от различни международни организации, международни финансови институции и неправителствени организации.

2. ПОЛИТИЧЕСКИ КРИТЕРИИ

Въведение

Комисията счита, че България отговаря на политическите критерии за членство в ЕС и го прави от 1997 г. насам.

Целта на настоящия доклад е да представи оценка на някои области, идентифицирани като нуждаещи се от допълнително подобрене в мониторинговия доклад от м. октомври 2005 г. Осем такива области са били идентифицирани: реформата на държавната администрация; съдебната система; борбата с корупцията; борбата с трафика на хора; лошото отношение при предварително задържане и условията в затворите; закрилата на децата; системата за грижи за хората с физически и психически увреждания, както и защитата и интегрирането на малцинствата.

Настоящият раздел дава оценка на развитието, което е настъпило от Доклада от м. октомври 2005 г. и на готовността на България за членство във всяка от тези области.

Държавна администрация

От Доклада от м. октомври 2005 г. е отбелязан напредък в следните области.

Законът за администрацията беше изменен през м. март 2006 г. Той въвежда ясно разграничение между политическите и административни нива в държавната администрация. Целта на този закон е да изясни ролите и отговорностите. Законът също така регулира включването на служители от държавната администрация в управлението на частните дружества и засилва ролята на инспекторатите. Изменения на Закона за държавния служител бяха също така приети през м. март 2006 г. Този закон предвижда конкурсна процедура за подбор и назначаване на служители, въвежда принципа на мобилност в държавната администрация и насърчава обучението на държавните служители. Административнопроцесуалният кодекс беше приет през м. март 2006 г. Въз основа на този кодекс до м. декември 2006 г. ще бъдат създадени административни съдилища и ще бъдат назначени административни съдии.

Актуализирана стратегия за обучението на държавните служители и съответен план за действие бяха приети през м. март 2006 г. Стратегията е фокусирана върху засилване на административния капацитет на България при прилагането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*), включване на всички заинтересовани страни в процеса на административната реформа и повишаване на професионалния капацитет и квалификация.

² Докладчик е г-н Джефри Ван Орден.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени.

Стратегията за децентрализация, която цели по-нататъшна децентрализация на правомощия и финансови ресурси от централно към регионално и общинско ниво не е приета.

Като цяло България е осъществила добър напредък в сферата на държавната администрация и е на път да разполага с ефективна държавна администрация, при условие че се запази настоящият курс на реформата.

Правосъдна система

От Доклада от м. октомври 2005 г. е постигнат напредък в следните области.

През м. декември 2005 г. министърът на правосъдието разработи план за действие за изпълнение на Стратегията за реформа на съдебната система за периода 2006-2007 г. През м. март, правителството одобри доклад за изпълнение на Стратегията. Що се отнася до досъдебната фаза, през м. януари 2006 г. беше установен механизъм за наблюдение на адекватността на новия Наказателно-процесуален кодекс, който влезе в сила през м. април 2006 г. План за действие за обучението на магистрати за прилагането на новия Наказателно-процесуален кодекс е в процес на изпълнение. Законът за правната помощ и подзаконовите актове по неговото прилагане, включително относно таксите за правна помощ влязоха в сила през м. януари 2006 г. Беше създадено Национално бюро за правна помощ с бюджет възлизащ на повече от EUR 3 милиона. Подзаконовите актове по прилагането на Закона за частните съдебни изпълнители бяха приети през м. февруари 2006 г. Бюджетът на съдебната власт е увеличен с 18% през 2006 г. до над EUR 136 милиона. Бюджетът на Висшия съдебен съвет е утроен и сега е близо EUR 4 милиона. През м. април 2006 г. Висшият съдебен съвет взе решение да увеличи с десет броя на съдиите във Върховния касационен съд и с осем броя на прокурорите във Върховна административна прокуратура. Изменения на Закона за съдебната власт, които бяха приети през м. април 2006 г. предвиждат прилагането на конкурсния принцип при подбора и назначаването на магистрати. Отговорностите на следствените служби намаляха. Около 700 следователи от тези служби са в процес на преназначаване като прокурори.

Новоприетите изменения на Закона за съдебната власт въвеждат в законодателството случайното разпределение на делата в съдилищата, прокуратурите и следствените служби. Новата ИТ система в съдебната система за случайно разпределение на делата е била тествана през м. януари 2006 г. и софтуер за администрирането на системата е налице в 90% от съдилищата.

Бюджетът на Националния институт за правосъдието се увеличи с близо 80% през 2006 г. до EUR 1,15 милиона, което му позволява да се концентрира по-нататък върху изграждането на достатъчен капацитет за специализирано обучение, включително и за съдебните служители. През 2005 г. броя на обучените лица се увеличи с 50% до малко над 2000. През м. февруари 2006 г. новоизбраният главен прокурор оттегли искането до Конституционния съд за проверка на конституционността на Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност, за да може последният да влезе в сила.

Измененията на Конституцията бяха приети през м. март 2006 г. Те предвиждат, че прокуратурата отговаря за ръководенето на разследванията и въвеждат Омбудсмана в Конституцията. През м. март 2006 г. беше приет новият Административнопроцесуален кодекс. Той предвижда изграждането на 29 нови административни съдилища.

Въпреки това, определени въпроси остават да бъдат решени.

Новоприетите изменения на Конституцията позволяват на Министъра на правосъдието да участва в изготвянето на бюджета, обучението на магистратите, повишаването и освобождаването от длъжност и други решения, касаещи човешките ресурси, управлението на съдебната инфраструктура и съдебната обработка на делата. Докато Висшия съдебен съвет (ВСС) продължава да има дума по всички тези важни въпроси, неговата роля е отслабена, поради факта че той не е постоянен орган. Неговите членове са магистрати на пълно работно време, често ръководещи съдилища, прокуратури или следствени служби, което включва значителен брой задължения. С оглед на факта че Висшия съдебен съвет има само 65 служители, за него ще остане значително предизвикателство да действа на практика като противовес на Министъра на правосъдието и да допринесе съществено във формулирането на политиката на по-нататъшната реформа на съдебната система. В този контекст, измененията на Конституцията оставят някои двусмислия относно гаранциите за независимостта на съдебната власт. Всяко двусмислие трябва да бъде премахнато.

Досъдебната фаза продължава да бъде сериозно затруднение за това делата по случаи на организирана престъпност и икономически престъпления, както и делата за корупция, да бъдат разрешени с разумно закъснение, поради формалистичния характер на Наказателно-процесуалния кодекс, който беше в сила до края на м. април.

Резултатът от прилагането на новия Наказателно-процесуален кодекс ще е необходимо да бъде внимателно наблюдаван. Отчетността, прозрачността и вътрешното управление на прокуратурата е необходимо да бъдат обект на по-нататъшно внимание. Обявената проверка ще бъде полезна първа стъпка в реформата на прокуратурата.

Новият Граждански процесуален кодекс все още не е приет. Прилагането на приетото през 2005 г. законодателство в някои случаи протича бавно, тъй като между влизането в сила на първичното законодателство и неговото прилагане се получават забавяния.

Случайното разпределение на делата и инсталирането на необходимата ИТ система трябва да стане ефективно в национален план. По отношение на функционирането на системата на съдилищата, не е прието окончателно решение за създаване на специализирани съдилища или за намаляване на броя на съдилищата. Новите разпоредби за конкурсни процедури за подбор и назначаване на магистрати сега трябва да бъдат приложени. Единен механизъм с добре определени критерии за оценка на качеството на работа на магистратите все още не е налице. Корупцията в съдебната власт остава сериозно предизвикателство.

Като цяло е постигнат ограничен напредък, както относно качеството и отчетността на правосъдието, така и що се отнася до институционалните отношения между изпълнителната и съдебната система. България е необходимо да завърши реформата в

съдебната система, да осигури реални резултати и да предприеме допълнителни стъпки за гарантиране на нейната независимост.

Антикорупционни мерки

От Доклада от м. октомври 2005 г. е постигнат напредък в следните области.

През м. декември 2005 г. Министерски съвет прие Етичен кодекс на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт. Съгласно този кодекс въпросните служители трябва да декларират и регистрират финансовите си интереси, на тях им се забранява да участват като партньори в дружества и не им е позволено да работят на свободна практика. Те се отчитат за управлението на поверените им средства и трябва да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на корупционни практики в органите, за които те отговарят.

През м. декември 2005 г. беше публикуван доклад за резултатите от прилагането на програмата за изпълнение на Националната стратегия за противодействие на корупцията за 2004-2005 г. Отчетът посочва действия, които са били приети, за предотвратяване на корупцията в държавната администрация. През м. януари 2006 г., след консултации с неправителствени организации беше приета Националната стратегия за противодействие на корупцията за периода 2006-2008 г. и Програмата за нейното изпълнение. Стратегията и програмата осигуряват цялостна рамка за борба с корупцията и се фокусират предимно в борбата с корупцията по високите етажи на властта. След измененията от м. април 2006 г. на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности, Сметната палата ще бъде задължена да публикува всяка година списък на лицата, които не са изпълнили задължението за деклариране на тяхната собственост. Глобите за неизпълнение бяха увеличени.

През м. януари 2006 г. беше създаден Съвет за координация между антикорупционните комисии на Народното събрание, Министерски съвет и Висшия съдебен съвет. Министерството на здравеопазването е предприело нови мерки за наблюдение и контрол на здравните заведения относно риска от корупция на ниско ниво. В парламента беше създадена Комисия по парламентарна етика.

През м. март 2006 г. бяха приети изменения на Конституцията, съгласно които народните представители стават наказателноотговорни за всички видове престъпления, и които позволяват снемане на имунитета, за да се образува съдебно дело ако народния представител даде своето писмено съгласие. Главният прокурор запазва своя монопол да иска снемането на имунитета на народен представител. От февруари 2006 г. бяха направени десет искания за снемане на имунитета на народни представители. Петима народни представители са се отказали доброволно от своя имунитет и имунитета на шестия е бил снет посредством гласуване в Парламента, което е дало възможност на съда формално да разглежда обвинения в корупция. През м. март 2006 г. беше направено едно искане от Главния прокурор за снемане на имунитета, а през м. април 2006 г. бяха направени осем други искания. Междувременно пет от засегнатите лица са дали своето писмено съгласие за снемане на техния имунитет.

В края на м. март 2006 г. към Главния прокурор беше създаден специализиран отдел, чиято основна задача е да ръководи и да осъществява надзор върху досъдебното производство по случаи, отнасящи се до организираната престъпност и корупцията.

Между 1999 г. и края на 2005 г. са били внесени 35 обвинителни акта срещу високопоставени политици. От м. октомври 2005 г. са налице осъдителни присъди, подлежащи на обжалване, срещу предишни правителствени членове, петима магистрати и един съдия- изпълнител. През същия период могат да бъдат отчетени три окончателни присъди относно корупция на средно ниво, включваща държавни служители.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

Като цяло административния капацитет и по-специално координационния капацитет на Комисията по превенция и противодействие на корупцията, сега оглавена от министъра на вътрешните работи и функционираща на ниво Министерски съвет, трябва да бъде допълнително засилен. До този момент досегашната практика относно мерките, предприети за борба с корупцията по високите етажи на властта, остават слаби и осъществяването на новата стратегия и програмата за изпълнение следва да бъдат наблюдавани от близо. Прилагането на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности изисква да се увеличи капацитета на Сметната палата да проверява имуществените декларации. Последните изменения на закона изискват предварително разрешение за публикуване на декларации за имущество и доходи в медиите. Законът за политическите партии не предвижда дарения в натура. Дарения от политически фондации на партии не подлежат на проверка от страна на Сметната палата. Политическите партии не са задължени да обявяват публично своите дарители. Обвинения, преследвания, съдебни процеси, осъждания и присъди с възпиращ ефект остават редки в борбата с корупцията по високите етажи на властта. Корупцията на ниско ниво все още представлява основание за безпокойство в такива сектори като здравеопазване и образование. Комисията по превенция и противодействие на корупцията се нуждае от увеличаване на своя капацитет, за да изпълнява своята роля ефективно.

Като цяло, определен напредък е извършен в борбата срещу корупцията. България трябва да представи ясно доказателство в своята борба с корупцията, по-специално в борбата с корупцията по високите етажи на властта.

Трафик на хора

От Доклада от м. октомври 2005 г. е постигнат напредък в следните области.

Наскоро беше конституирана Националната комисия за борба с трафика на хора и беше публикувана нейната програма. Законът за българските документи за самоличност беше изменен, за да се предотврати пътуването на непридружени деца в чужбина с престъпни цели и да се предотврати трафика на деца. Засилено сътрудничество с държави-членки за борба с трафика на хора е довело до разбиването на мрежи за трафик на жени. Споразумения за сътрудничество бяха подписани с няколко държави-членки. България е стартирала своята Програма за защита на свидетелите. Четири лица са получили такава защита.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

България остава страна на транзитно преминаване и до по-малка степен страна по произход на трафика на хора. Нарастващ проблем е трафикът с новородени деца включващ бременни жени, които раждат в чужбина. Отсъствието на надеждни механизми за регистриране води до липсата на ясна информация за жертвите на трафик и броя на изчезналите хора. Прилагането на Закона за българските документи за самоличност остава незавършено. Прилагането на програмата за защита на свидетелите е ограничено.

Като цяло е осъществен ограничен напредък по отношение на борбата с трафика на хора.

Лошо отношение по време на предварително задържане и условия в затворите

От Доклада от м. октомври 2005 г. е постигнат напредък в следните области.

В някои населени места броят на случаите на лошо отношение от страна на служителите на правоприлагащите органи е бил успешно намален. Налице е известно подобрене в условията на живот на затворниците в определени центрове за задържане. Налице са пробационни съвети във всяка пробационна служба и обучението е продължава.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

Продължават да съществуват случаи на лошо отношение към задържани лица от страна на персонала на правоприлагащите органи, включително излишна употреба на сила и огнестрелно оръжие. Определението за изтезание по смисъла на Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително третиране или наказание не е еднакво дефинирано. Все още има случаи при които процедурите за разследване на причините за смъртта не са били изцяло спазени. Правилата и процедурите за функционирането на пробационните съвети все още не са развити.

Като цяло е осъществен известен напредък по отношение на разрешаване на проблемите на лошото отношение по време на предварително задържане и условията в затворите.

Закрила на детето

От Доклада от м. октомври 2005 г. е постигнат напредък в следните области.

В началото на 2006 г. България ратифицира Хагската конвенция за защита на децата. Бяха приети изменения в Закона за семейни помощи за деца и в Националната програма за закрила на детето 2006 г. С това се цели да се предоставят алтернативи на институционализираните деца, да се подобрят условията в домовете за деца. Програмата е насочена към проблемите на децата на улицата, злоупотребата с деца и тяхната експлоатация и осигуряване на равен достъп до образование и създаване на национална информационна система за закрила на детето. През м. април 2006 г. бяха приети изменения на Закона за закрила на детето, с които се въвежда нормативната база за предоставяне на професионални грижи по отглеждане на деца в България и има за цел да увеличи деинституционализирането, както и осигуряването на алтернативни

социални услуги. В допълнение на тези изменения, се създава нормативната база за засилване на механизмите за контрол и налагане на санкции.

Освен това Правителството прие през 2006 г. Концепция за деинституционализирането на специализирани институции за деца и социални институции за възрастни хора с увреждания. Концепцията определя целите на процеса на деинституционализиране и основните насоки за неговото осъществяване. Условието на живот в домовете за деца са се подобрили в някои случаи и, с изключение на специализираните заведения, за които отговаря Министерство на здравеопазването, има леко намаляване на броя на хората в специализираните заведения през 2005 г. Развитието на алтернативни грижи продължава да бъде организирано предимно от неправителствени организации. Две институции са били закрити и реструктурирането на някои продължава. Броят на международните осиновявания е спаднал от 217 през 2004 г. до 101 през 2005 г. Броят на националните осиновявания се е увеличил. Регистърът за изчезналите деца е налице в съответствие с Шенгенското споразумение.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

В много домове условията на живот и санитарните условия са на много ниско ниво. Агенциите за закрила на детето и за социално подпомагане все още нямат надеждна система за мониторинг и надзор, която да проверява изпълнението на техните препоръки. Броят на децата в домовете остава висок. Централна база данни за национални осиновявания не е създадена. Все още има липса на прозрачност на процедурите, особено по отношение на международните осиновявания.

Ограничен напредък е осъществен в областта на закрилата на детето. Създаването на системи за алтернативни грижи за децата е приоритет. Капацитетът за мониторинг на отговорните агенции трябва да бъде подобрен.

Система за грижи за хора с физически и психически увреждания

От Доклада от 2005 г. насам беше постигнат напредък в следните области.

През м. декември 2005 г. правителството прие План за действие за равните възможности за хората с увреждания за периода 2006-2007 г. Той предвижда подобряване качеството на живот и борба със социалното изключване на хора с увреждания. Бе приет план за подобряване състоянието на възрастни хора с психически увреждания в специализирани заведения за периода 2006-2008 г. Тези планове са в съответствие с цялостната политическа рамка на правителството. През м. февруари 2006 г. беше изменен Законът за интеграция на хората с увреждания, който цели да даде право на хора с увреждания да получават месечни помощи за социална интеграция. Броят на хората с увреждания ползващи се от месечни добавки за социална интеграция се увеличи значително между м. август 2005 г. (180 хиляди души) и м. декември 2005 г. (430 хиляди души). В допълнение Националната програма “Асистенти на хора с увреждания” беше изменена с цел да осигури социални асистенти на хора, които са били наскоро интегрирани в семейства.

Рамково споразумение между Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика беше подписано с цел координиране на въпросите относно психичното здраве.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

В случаи на институционализиране е необходимо да бъдат систематично прилагани подходящи медицински и правни процедури. Обществените услуги продължават да бъдат слабо развити. Интеграцията на децата с физически увреждания в училищата изостава. Много заведения за хора с психически увреждания са пренаселени и предоставят лоши условия на живот и липса на адекватни услуги.

Системата за реинтеграция на хората с увреждания е все още неефективна. Деинституционализирането и борбата с предрасъдъците е необходимо да бъдат провеждани по-енергично. Структурите за грижи за хора с психически увреждания по места се развиват бавно. Системата за реинтеграция на хората с увреждания или с психически разстройства все още е неефективна. Прилагането на законодателството относно грижите за хора с психически увреждания е необходимо да бъде наблюдавано и насърчавано.

Като цяло е постигнат определен напредък в тази област. Въпреки това, все още съществува необходимост от подобряване на условията на живот в специализираните заведения и на положението на хората със специални потребности и психически заболявания. Съществува необходимост от увеличаване на усилията за подкрепа на развитието на алтернативни услуги, както и за подобряване на мониторинга.

Закрила и интеграция на малцинствата

От Доклада от 2005 г. насам беше постигнат напредък в следните области.

Националният план за действие по инициативата “Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” беше изготвен. От учредяването на Комисията за защита от дискриминация през м. ноември 2005 г., по-голямата част от нарастващия обем на случаите, с които Комисията се занимава, бяха свързани с етническата дискриминация. Професията “помощник-учители” беше акредитирана от Министерство на труда и социалната политика през м. януари 2006 г. През м. март 2006 г. правителството прие Национална програма за подобряване условията на живот на ромите за периода 2005-2015 г. Разпределеният бюджет за десетгодишния период е приблизително EUR 630 милиона, от които 40% идват от националния бюджет. Инициативите, насочени към привличане и задържане на децата от ромски произход в училище, продължават да бъдат до голяма степен успешни. Националните програми за заетост, които са насочени, *inter alia*, към справяне по-специално с дългосрочната безработица и неквалифицираните лица продължават и основно обхващат ромското население.

Измененията в регулирането на структурата и дейността на Национален съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси доведоха до леко укрепване на административния капацитет на държавните структури, занимаващи се с проблемите на малцинствата. По-голямата част от областните съвети по “етнически и демографски въпроси” бяха учредени. Съществуват редица случаи, в които неправителствените организации успешно са се справили с въпроса относно училищата в България, които са фактически сегрегирани.

Въпреки това, определени въпроси остава да бъдат решени.

Допълнителни мерки са необходими за засилване прилагането на Плана за действие по инициативата “Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.” Комисията за защита от дискриминация все още не разполага с точните ресурси и не е напълно оперативна. Необходимо е тя да разработи стратегически подход за водене на съдебни дела и да стане по-инициативна по отношение на дейностите по предотвратяване, обучение и повишаване на осведомеността на обществото. *(виж също глава 13: Социална политика и заетост)*.

Длъжностните характеристики и бюджетите за помощник-учителите все още не са определени. Мерките за интегриране на деца от ромски произход в училищата не се отнасят до ученици в по-горните класове. Тези мерки често остават ограничени поради ограниченото финансиране. Много роми все още нямат адекватен достъп до здравни услуги. Стимулите за социалното включване на ромите остават ограничени. Необходимо е да се увеличат усилията за включването на уязвими групи, по-специално на роми, на пазара на труда чрез поощряване на достъпа до мерки за професионално обучение. Лошото отношение към лица при предварително задържане все още се наблюдава непропорционално високо по отношение на ромите.

Административният капацитет на Националния съвет за сътрудничество по етнически и демографски въпроси остава ограничен. В областните съвети по етнически и демографски въпроси липсват човешки ресурси и адекватна инфраструктура, особено за подобряване на тяхната комуникация с централните и местни подразделения.

Като цяло, е постигнат определен напредък в областта на закрилата и интеграцията на ромското малцинство. Въпреки това, все още са необходими допълнителни усилия за насърчаване на социалното включване и интеграцията на ромите в българското общество. Условието на живот е необходимо да бъдат подобрени. Необходимо са допълнителни усилия за борба с всички форми на нетърпимост, по-специално чрез цялостното прилагане на съществуващото законодателство в областта на радио и телевизионно разпространение и други мерки с цел борба с всякакви форми на расизъм, дискриминация или ксенофобия.

2.1. Обща оценка

България изпълнява политическите критерии за членство в ЕС.

След Доклада от м. октомври 2005 г. беше постигнат напредък в редица области, включително в реформата на съдебната власт. По отношение на съдебната система новият Наказателно-процесуален кодекс и нормативна уредба за правна помощ влязоха в сила. Измененията на Конституцията възложиха на Прокуратурата отговорността по ръководство на разследванията. Бяха приети изменения в Закона за съдебната власт.

България предприе редица мерки за борба с корупцията. Беше приет Етичен кодекс за лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт. Беше приета Стратегия за противодействие на корупцията за периода 2006-2008 г.. Измененията на Конституцията ограничиха имунитета на народните представители. Главният прокурор внесе искания за снемане на имунитета на десет народни представители. Петима доброволно се отказаха от своя имунитет, а имунитета на шестия беше снет чрез гласуване в Народното събрание; другите случаи все още се разглеждат. Това дава

възможност да бъдат предприети разследвания на случаите на корупция по високите етажи на властта.

България е постигнала напредък в областта на държавната администрация, по-специално чрез приемането на изменения в Закона за администрацията и Закона за държавния служител, както и на нов Административнопроцесуален кодекс. По отношение на лошото отношение при предварително задържане се наблюдава известно намаляване на инцидентите, докато условията в определени центрове за задържане бяха подобрени. Политически инициативи бяха поети за системата за грижи за хора с физически и психически увреждания. Социалната подкрепа за хората с увреждания нарасна.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени. Отчетността, прозрачността и ефикасността на съдебната система се нуждаят от допълнително укрепване. Допълнителни усилия са необходими за успешното прилагане на принципа на случайно разпределение на дела в страната. По-обективни и прозрачни механизми са необходими за оценката на качеството на работата на магистратите. Всякакви двусмислия по отношение на независимостта на съдебната власт следва да бъдат отстранени. Наблюдаваха се затруднения в досъдебната фаза на процеса поради процедурни правила и недостатъчния брой следователи. Досега са налице малко осезаеми резултати по отношение на борбата с организираната престъпност.

Структурите за координиране и прилагане на антикорупционната политика се нуждаят от укрепване с цел ефективното изпълнение на техните функции. Обвиненията, преследванията, съдебните процеси, присъдите и присъдите с възпиращ ефект продължават остават рядкост в борбата срещу корупцията на високо ниво. България следва да представи ясни доказателства за резултати в тази област.

Стратегията за децентрализация на администрацията все още не е приета. България остава страна на транзитно преминаване и, в по-малка степен, страна по произход и по местоназначение на трафика на хора. Все още има случаи на лошо отношение към задържаните лица. Условията на живот в много домове за деца и специализирани заведения за хора с психически увреждания е необходимо да бъдат подобрени чрез прилагането на политически инициативи, както и да бъдат създадени системи за алтернативни грижи. Социалното включване на ромското малцинство продължава да се нуждае от съществени усилия. Допълнителни усилия са необходими за борбата с всички форми на нетолерантност и особено чрез цялостно прилагане на законодателството в сила, свързано с радио- и телевизионното разпространение и други дейности, целящи борбата с всякакви форми на расизъм, дискриминация или ксенофобия.

3. ИКОНОМИЧЕСКИ КРИТЕРИИ

Въведение

В Доклада си за 2005 г. Комисията констатира, че България продължава да бъде функционираща пазарна икономика и че продължаването на настоящия ход на реформи следва да позволи на България да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в Европейския съюз. България поддържа висока степен на макроикономическа стабилност, въпреки че външният дефицит продължи да нараства. България продължи да осъществява програмата си за структурна реформа, въпреки че не еднакво убедително във всички области.

Вследствие на много силното му нарастване до 6.2% през първата половина на 2005 г., ръстът на реалния БВП спадна в третата четвърт на годината, предимно като резултат от тежките наводнения по време на летните месеци, и достигна 5,5% за цялата година. Брутото образуване на основния капитал нарасна особено силно до ниво от 19,0%; крайното потребление също продължи да нараства до ниво от 6,8%. Както търговският дефицит, така и дефицитът по текущата сметка продължиха да нарастват съответно от 15,1% от БВП през 2004 г. до 20,4% от БВП през 2005 г. и от 5,8% до 11,8% от БВП. Инфлацията на потребителските цени (среден Хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ)) се ускори към края на годината, поради увеличаването на цените на петрола и храните. Докато средното ниво на инфлация спадна от 6,1% през 2004 г. до 5% през 2005 г., инфлацията в края на годината се увеличи от 4,0% до 6,5%.

Настоящата част оценява настъпилото развитие след Доклада от м. октомври 2005 г. във всяка една от оставащите за оценка области и готовността на България за членство.

Макроикономическа стабилност и дефицит по текущата сметка

В Доклада си за 2005 г. Комисията констатира, че продължаването на разумна данъчна политика и умерено нарастване на работните заплати остана критично до степен, която съдържа потенциални рискове за външния баланс. Оттогава се наблюдава напредък в следните области.

Строгата данъчна политика и относително умереното нарастване на работните заплати продължиха и бяха взети допълнителни мерки за обуздаване нарастването на кредитите. Въпреки това, дефицитът по текущата сметка продължи да се увеличава през втората половина на 2005 г. и достигна 11,8% от БВП през 2005 г. Това нарастване бе ускорено преди всичко от отрицателни външни шокове, докато макроикономическата политика като цяло остана много разумна. Общият платежен баланс приключи с излишък в размер на 3,1% от БВП (въз основа на Европейската система на национални сметки ESA-95), в сравнение с 1,9% през 2004 г. Минималната работна заплата нарасна с 25% през м. януари 2005 г., но увеличението на средната работна заплата остана по-умерено. Реалната средна годишна работна заплата се увеличи с около 4,1% и това беше свързано главно с приходи от производство.

През м. април 2005 г. влязоха с сила допълнителни мерки за обуздаване нарастването на банковите кредити, които се оказаха относително ефективни за снижаване на годишното ниво на кредитния растеж от близо 50% през 2004 г. до под 30% през м.

март 2006 г. През м. януари 2006 г. бяха въведени по-строги мерки, които целят снижаване на годишното ниво на кредитния растеж до под 20% през 2006 г. Допълнителни мерки бяха също предприети за по-точно регламентиране на заемите за домакинствата и ипотечните заеми. Известно допълнително затягане в областта на данъчната политика е предвидено за 2006 г. с ревизирана данъчна цел с излишък от 3% от БВП (парична база). Работната заплата в общественения сектор се предвижда да нарасне с 6% през м. юли 2006 г., което заедно с по-умереното нарастване на минималната работна заплата следва да спомогне за запазването на ориентирано към стабилност развитие на заплатите.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени..

Нарастването на дефицита по текущата сметка през 2005 г. се дължеше почти изцяло на по-високия търговски дефицит и на по-ниския размер на излишъка в салдото на услугите. По-високите цени на петрола и по-специално високият внос на инвестиционни стоки доведе до ускоряване на растежа на вноса до над 26%. Същевременно растежът на износа спадна през годината до 18,4%, най-вече поради разрушенията вследствие на наводненията. Поради това, търговският дефицит нарасна до 20,4% от БВП през 2005 г. Високият растеж на вноса също бе предпоставка за увеличение на транспортните разходи, които заедно със забавянето на растежа в туристическата индустрия намалиха размера на излишъка в салдото на услугите. Докато ограниченията върху кредитния растеж бяха ефективни в понижаването на нарастването на кредитирането, тяхното въздействие върху овладяването на външния дефицит бе по-ограничено, тъй като предприятията все повече разчитат на други източници на финансиране, включително лизинг и преки външни заеми. С оглед на много високите нива на търговския дефицит и на дефицита по текущата сметка, продължаването на строгата данъчна политика и мерките за овладяване на кредитния растеж, както и умереното увеличение на работната заплата остават критични.

Като цяло, бяха предприети подходящи мерки за овладяване на външния дефицит, но те не успяха да предотвратят неговото по-нататъшно нарастване. Продължаването на разумната макроикономическа политика, заедно с по-нататъшното задълбочаване на структурните реформи, ще бъдат следователно решаващи за постигането на устойчиво намаляване на дефицита по текущата сметка.

Приватизация и реструктуриране на промишлеността

В Доклада си за 2005 г. Комисията заключи, че темпът на изпълнение на програмата за приватизация следва да бъде запазен. Оттогава се наблюдава напредък в следните области.

От общо повече от 5800 предприятия с държавна собственост, предвидени за приватизация, държавата все още притежава мажоритарни или миноритарни пакети в 520 предприятия. От м. септември 2005 г. бяха продадени пакети на 74 предприятия, повечето от които с миноритарни акционерни дялове, но делът на приватизираните активи нарасна съвсем леко и се запази малко под 90% от всички активи, подлежащи на приватизация. От по-големите приватизационни сделки, споменати в Доклада за 2005 г., само три (студията на “Бояна филм”, топлоелектрическата централа във Варна и дружество “Българско речно плаване”) бяха близо до завършване през м. април 2006 г. Преразгледаните приватизационни стратегии за „Параходство Български морски флот”

и “България Еър” бяха приети от Министерския съвет през м. октомври 2005 г. и м. февруари 2006 г. Стратегията за “България Еър” бе утвърдена от Парламента през м. март 2006 г. През м. февруари 2006 г. “Булгартабак холдинг” прие стратегия за реструктуриране и продажба на няколко отделни дружества.

Известен допълнителен напредък бе постигнат в либерализирането и реструктурирането на мрежовите отрасли. Отварянето на пазарите на газ и електроенергия продължи в съответствие със съществуващия график. Бяха разработени планове за счетоводното разделяне на дейностите на Националната електрическа компания и “Булгаргаз”. Либерализирането на железопътния сектор отбелязва добър напредък. Продължават да се предоставят концесии за експлоатация и обновяване на пристанища и летища на частни оператори, въпреки че отдаването на концесии за летищата във Варна и Бургас бе забавено, поради съдебни обжалвания. В сектора на далекосъобщенията условията за ефективна конкуренция се подобриха, отчасти поради започването на дейността на трети мобилен оператор през м. ноември 2005 г.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени.

Процесът на приватизация отбелязва добър напредък, но остава да бъде завършен. Допълнителни усилия ще бъдат необходими за успешното завършване на процеса на приватизация в сектор енергетика и в транспортния сектор. В сектор енергетика продажбата на топлоелектрическите централи в Русе и Бобов дол не е завършила. Стратегията за приватизация на „Параходство Български морски флот” все още не е приета от Парламента и понастоящем се преразглежда.

Счетоводното разделяне на дейностите на Националната електрическа компания и на “Булгаргаз”, както и либерализирането на пазарите на газ и електроенергия остават да бъдат завършени до присъединяването. По отношение на железопътния транспорт, железопътният оператор и Националната компания “Железопътна инфраструктура” продължават да отчитат загуби и да натрупват дългове. Допълнителен напредък в реструктурирането на железопътния сектор, включително чрез използване на мерки за намаляване на разходите, ще бъде от съществено значение за подобряването на финансовото състояние. Укрепването на капацитета на регулаторните органи ще бъде от значение за по-нататъшното подобряване на условията за конкуренция в мрежовите отрасли.

Като цяло, въпреки че приватизацията е в напреднал стадий, бе постигнат ограничен допълнителен напредък. Либерализирането и реструктурирането на секторите газ и енергетика остава да бъде завършено. Допълнителни усилия са необходими за реструктурирането на железопътния сектор.

Бизнес среда

В Доклада си за 2005 г. Комисията констатира, че е необходимо продължаване на реформите за подобряване на бизнес средата, по-специално функционирането на административната и съдебната системи. Оттогава се наблюдава напредък в следните области.

Реформата в областта на търговската регистрация продължи и през м. март 2006 г. бе приет нов Закон за търговския регистър. Законът предвижда търговската регистрация

да бъде изведена от съда и да се преобразува в изцяло административна процедура. Националната агенция по приходите започна да функционира през м. януари 2006 г. и има цялата отговорност за събирането на държавните данъци и вноските за социално осигуряване. Измененията на законодателството в областта на несъстоятелността, имащи за цел да подобрят ефективността, прозрачността и ускоряването на процедурите по несъстоятелност, бяха внесени в Парламента през м. ноември 2005 г. Преразглеждането на регулаторните режими продължи, но с ограничен напредък. Новоучреденото Министерство на държавната администрация и административната реформа отговаря за координирането на преразглеждането и оптимизирането на съществуващите регулаторни режими, както и за предоставянето на насоки за подобряване на методологията за оценяване на въздействията. Бяха предложени мерки за оптимизиране на числеността и структурата на държавната администрация, за подобряване на обучението и за насърчаване на предоставянето на услуги на електронното правителство. През м. март 2006 г. бе приет новият Административнопроцесуален кодекс. След приемането на Закона за медиацията бяха разкрити три центъра по медиация.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени.

Като основни предизвикателства остават подобряването на условията за влизане в и излизане от пазара и за изпълнение на договорите, за повишаване на ефективността на административната и правната системи и за намаляване на регулаторните пречки пред бизнеса. Все още е необходимо да бъде напълно приложен новият Закон за търговския регистър, за да се опрости и ускори търговската регистрация. Предложените изменения на законодателството в областта на несъстоятелността все още не са приети от Парламента. Възобновени усилия ще бъдат необходими за постигането на допълнителен, осезаем напредък в облекчаването на регулаторната рамка, включително чрез по-систематично оценяване на въздействията и допълнително опростяване. Необходимо е допълнително да се подобри функционирането на администрацията. Административнопроцесуалният кодекс не въведе принципа на “мълчаливо съгласие” като по-общ принцип. Повишаването на ефективността на съдебните процедури остава важно предизвикателство. Новият проект на Граждански процесуален кодекс все още не е внесен в Парламента. Посредничеството като процедура за извънсъдебно уреждане на спорове все още не е широко използвано. Все още е необходимо частните съдия-изпълнители да станат функциониращи.

Като цяло в тази област е постигнат ограничен напредък. Следва да бъдат допълнително увеличени усилията за подобряване на функционирането на административната и по-специално на съдебната система, както и за по-нататъшно облекчаване на регулаторните пречки пред бизнеса.

Гъвкавост на пазара на труда

В Доклада си за 2005 г. Комисията констатира, че е отбелязан слаб напредък за подобряване на гъвкавостта на пазара на труда, който заедно с цялостната реформа в образователната система, би бил от особена важност за справяне с несъответствията в способностите. Оттогава се наблюдава напредък в следните области.

В съответствие с високия икономически растеж заетостта се повиши с 2% през 2005 г. и средното ниво на безработица спадна от 12% през 2004 г. до 10,1% през 2005 г.

Ограничени стъпки бяха предприети за подобряване функционирането на пазара на труда. От м. януари 2006 г. пенсионните вноски бяха намалени с 6 процентни пункта и делът, изплащан от работодателя, бе намален от 70% на 65%, като по този начин се намалиха разходите, несвързани с работната заплата и се създадоха стимули за разкриване на работни места и за изваждане на работни места от неформалния сектор. Законът за насърчаване на заетостта бе изменен през м. февруари 2006 г. и предвижда някои финансови стимули за регионална мобилност и за активно търсене на работа. Започна подготовка за оценяване на ефективността на програмите за активен пазар на труда. През м. февруари 2006 г. Министерският съвет прие Национална програма за реформа в средното образование. Тя предвижда реорганизирането на системата на средно образование, въвеждането на краткосрочни модули за професионално обучение и на национални стандартизирани изпити.

Въпреки това определени въпроси остава да бъдат решени.

Почти никакъв напредък не бе постигнат в отстраняването на липсата на гъвкавост на пазара на труда и в осъвременяването на регулаторната рамка, по-специално по отношение на работното време или използването на срочни договори. Включването на допълнителни възнаграждения за трудов стаж към нормалния размер на заплащането бе забавено. Все още не е приета Стратегия за развитие на висшето образование. Необходимо е планираните реформи в образователната система да бъдат изцяло осъществени, за да се подобри качеството на образованието и за да се синхронизират в по-голяма степен резултатите от образованието и нуждите на пазара на труда.

Като цяло е отбелязан само слаб напредък в повишаването на гъвкавостта на пазара на труда. Особени усилия за реформиране на образователната система ще бъдат от значение за намаляване на несъответствията в способностите.

3.1. Обща оценка

България е функционираща пазарна икономика. Продължаването на настоящите реформи следва да позволи на България да се справи в краткосрочен план с конкурентния натиск и пазарните сили, действащи в Европейския съюз. България в общи линии поддържа макроикономическа стабилност и е напреднала в структурните реформи.

Напредъкът продължи след Доклада от м. октомври 2005 г. Бяха предприети полезни действия за овладяване на външния дефицит. Процесът на приватизация, както и либерализирането и реструктурирането на комуналните услуги, отбелязват добър напредък. Известен допълнителен напредък беше постигнат за подобряване на бизнес средата и за намаляване на разходите, несвързани с работната заплата.

Все пак, дефицитът по текущата сметка се увеличи и оправдава продължаващата разумна данъчна политика и политика на доходите. Задълбочаването на структурните реформи изисква подобряване на функционирането на съдебната система и по-нататъшно намаляване на регулаторните пречки пред бизнеса. Необходимо е регулаторната рамка на пазара на труда да бъде направена по-гъвкава.

4. АНГАЖИМЕНТИ И ИЗИСКВАНИЯ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

Въведение

В доклада от м. октомври 2005 г. Комисията заключи, че България е постигнала значителна степен на съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Съгласно повечето глави от достиженията на правото на ЕС (*acquis*) България вече е готова или е била извършена подготовка за решаване на последните значими въпроси преди присъединяването. Такъв беше случаят със следните глави: движение на капитали, политика на конкуренция, статистика, икономически и паричен съюз, индустриална политика, малки и средни предприятия, наука и изследвания, образование и обучение, телекомуникации и аудио-визия, външни отношения, обща външна политика и политика на сигурност, бюджетни разпоредби на ЕС и конкуренция. По отношение на всички тези глави България беше определена като достатъчно подготвена за плавно интегриране в ЕС. Това заключение остава в сила. Дори е постигнат допълнителен напредък, например по отношение на конкуренцията, като Комисията за защита на конкуренцията продължи да води положителна статистика на решенията в областта на антитръстовата политика. Поради това тези глави не са разгледани по-долу.

Включените в останалите глави въпроси изискват особени усилия от страна на България и в ограничен брой случаи - незабавно и решително действие, с цел тя да бъде готова преди присъединяването. Тези въпроси се преразглеждат в съответните глави по-долу.

Следователно този раздел прави преглед на всички останали въпроси, които България е необходимо да разгледа, с цел да бъде подготвена за въвеждане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) преди присъединяването.

4.1. Глави от достиженията на правото на ЕС(*acquis*)

4.1.1. Глава 1: Свободно движение на стоки

В **нехармонизираната област** България направи преглед на законодателството си, за да се определят разпоредбите, които могат да бъдат в нарушение на членове 28-30 от Договора за ЕО. До момента България е установила, че само две мерки не съответстват на изискванията на членове 28-30. Новият Закон за защита на потребителите, приет през м. декември 2005 г., и измененията на Закона за счетоводството имат за цел решаването на този въпрос. Измененията на Закона за паметниците на културата и музеите бяха приети през м. февруари 2006 г. Законът за контрол над взривните вещества, огнестрелните оръжия и боеприпасите беше изменен през м. април 2006 г. Процесът на вътрешен преглед трябва да бъде непрекъснат. Трябва да бъдат приети мерки, които правят възможен вноса на употребявани автомобили.

Недостатъците на законодателството в областта на **обществените поръчки** бяха преодолени. Новият Закон за концесиите и измененията на Закона за обществените поръчки бяха приети през м. април 2006 г. Двата закона предвиждат механизъм на правна защита в съответствие с изискванията на ЕС.

Могат да бъдат отчетени известни подобрения на административния капацитет и развитието на професионални умения. По отношение на правната защита Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) понастоящем отговаря за разглеждането на нерешените жалби, подадени от цялата страна.

Вследствие на новите закони трябва да бъдат направени изменения в подзаконовите актове по прилагане в областта на обществените поръчки, също така пълен набор от подзаконови актове относно концесиите е в процес на изготвяне с оглед влизането им в сила от м. юни 2006 г. Бяха установени и премахнати различни национални разпоредби, които не съответстват на новите разпоредби в Закона за концесиите и в Закона за обществените поръчки.

От институционална гледна точка Агенцията за обществени поръчки и дирекция “Икономическа и социална политика” при Министерския съвет непрекъснато подобряват административния си капацитет. Предвижда се увеличаване на персонала, което да даде възможност за изпълнение на допълнителната работа по правната защита. Като цяло понастоящем се извършва подготовка в тази насока.

Заключение

В резултат на значителния напредък понастоящем като цяло България изпълнява ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване в **нехармонизираната** област и областта на **обществените поръчки**. Въпреки това в **нехармонизираната** област са необходими трайни усилия. Необходими са също усилия за транспониране и прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно входните пунктове за храни и медицинските устройства. Подготовката във връзка с правилата за прилагане в областта на обществените поръчки е необходимо да бъде завършена.

4.1.2. Глава 2: Свободно движение на хора

Беше развито законодателството в областта на **взаимното признаване на професионални квалификации**. Законът за висшето образование и Законът за здравето бяха изменени и през м. октомври 2005 г. беше приет нов Закон за ветеринарномедицинската дейност. Значителна работа беше извършена при приемането на подзаконовите актове за здравните професии – медицина, ветеринарна медицина, стоматология, фармация, медицински сестри и акушерство.

Въпреки това законодателството, по-специално в областта на автоматичното и безусловно признаване и презграничното предоставяне на услуги, трябва да бъде завършено. Законът за адвокатурата беше изменен през м. януари 2006 г., за да бъде като цяло приведен в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*). Укрепването на административния капацитет продължава както по отношение на обучението, така и на по-нататъшното развитие на подходящите административни структури, но то трябва да бъде засилено. Необходимо е подготовката да бъде ускорена.

Заключение

Беше постигнат известен напредък по отношение на **взаимното признаване на професионални квалификации**. Подготовката продължава, но все още съществува безпокойство, че България няма да може напълно да приложи достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от момента на присъединяването, ако настоящият темп на напредък не се засили. В тази област са необходими бързи действия.

4.1.3. Глава 3: Свободно предоставяне на услуги

Процесът на премахване на ограниченията върху **правото на установяване и свободното предоставяне на нефинансови услуги** е към края си. През м. октомври 2005 г. беше приет нов Закон за ветеринарномедицинската дейност Законът за туризма и Законът за закрила и развитие на културата бяха изменени през м. ноември 2005 г. Законът за насърчаване на заетостта и Законът за социалното подпомагане бяха изменени през м. февруари 2006 г. Законът за закрила на детето беше изменен през м. април 2006 г.

Въпреки законодателните промени в областта на туризма продължава да постъпва информация относно нередности и разлики в цените главно при туристическите съоръжения. Гражданите от страни-членки на ЕС също биват принуждавани да закупуват здравни застраховки на границата. Българските власти трябва да открият начини за въвеждане в действие на нови антидискриминационни разпоредби в Закона за туризма и останалото законодателство. В ход е подготовката също и по отношение на правото на установяване и свободното предоставяне на нефинансови услуги, освен в областта на туризма.

България е положила усилия да приведе в съответствие законодателството в **банковия** сектор, но вторичното законодателство трябва да бъде завършено. Необходими са особени усилия за транспонирането и прилагането на новата директива, съдържаща по-строги изисквания относно капиталите, за да се предостави достатъчно време на банките и инвестиционните дружества за необходимите промени. Следва да се гарантира съгласуваност, с оглед осъществяване на последователен надзор над банките и инвестиционните дружества. Необходимо е подготовката да бъде засилена.

През м. декември 2005 г. беше приет новият Кодекс за застраховането. България също така е изготвила план за действие за борба в случаите на липса на автомобилни застраховки, който съдържа значителни мерки (изменения на законодателството, национална кампания относно автомобилната застраховка "Гражданска отговорност", засилени полицейски проверки и т.н.). Продължава работата по изчистването на базата-данни от регистъра и дерегистрирането на излезлите от употреба превозни средства от него, които възлизат на 26% от автомобилния парк.

Все пак въздействието на тези мерки, взети срещу незастрахованите превозни средства, трябва да стане осезаемо и финансовият капацитет на Гаранционния фонд в България се нуждае от допълнително укрепване, така че България да подпише многостранното споразумение и Комисията да вземе решение относно премахването на граничните проверки на застрахователни удостоверения. Необходимо е подготовката в областта на застраховането като приоритетен въпрос да бъде засилена.

В сектора на **инвестиционните услуги и пазарите на ценни книжа** България продължава подготовката си за транспонирането на оставащите директиви.

Предвиденият срок за окончателното приемане на съответните актове през есента на 2006 г. изглежда резонен, но е необходимо да бъде надлежно спазен. Необходимо е подготовката в областта на инвестиционните услуги и пазарите на ценни книжа да бъде ускорена.

Транспонирането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно **информационното общество** трябва да бъде завършено. Необходимо е подготовката в тази сфера да бъде ускорена.

По отношение на **защитата на личните данни** българското законодателство все още не е приведено в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*), въпреки измененията, въведени през м. декември 2005 г. С недостатъци са свързани редица съществени въпроси, като обхватът на законодателството, приложимостта на националното право, принципът за качество на данните, правната основа за обработката, данните за осъдителни присъди, информацията за субекта на данните, обхватът на дерогациите, системата за уведомяване и предварителна проверка от органа, предаването на данни до трети страни. Въпреки стъпките, предприети в правилната посока, административният капацитет на Комисията за защита на личните данни все още е слаб. Бюджетната ѝ независимост не е гарантирана, бюджетът за 2006 г. беше съкратен и Комисията не разполага с достатъчно персонал. Функционирането на схемата за регистриране и уведомяване все още е незадоволително. Тя все още работи на ниско ниво, като разглежданият обем жалби не е достатъчен, което важи и за нейната равностойност по отношение на прилагането на законодателството като цяло. Законодателната подготовка в тази област се нуждае от значително ускоряване.

България все още не е в състояние да осигури пълно прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в областта на защитата на личните данни (*виж също глава 24 – Правосъдие и вътрешни работи*).

Заклучение

Значителен напредък е бил отбелязан в областта на **правото на установяване и свободното предоставяне на нефинансови услуги**. Понастоящем България като цяло отговаря на ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване. Подготовката продължава и от България се очаква да бъде в състояние да приложи достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от присъединяването, ако настоящият темп на напредък продължи.

Напредък е отбелязан в областта на финансовите услуги, особено в **банковото и застрахователното дело**, но все още са необходими особени усилия, с оглед приключване на подготовката за присъединяване в сферата на **банковото дело** (Директива относно капиталовите изисквания за инвестиционните дружества), **инвестиционните услуги и пазари на ценни книжа и защитата на лични данни**. В допълнение се изискват особени усилия в областта на **застраховането** на моторни превозни средства и на **информационното общество**. В тези сфери са необходими особени усилия.

4.1.4. Глава 4: Свободно движение на капитали

Българското законодателство в областта на **прането на пари** като цяло съответства на достиженията на правото на ЕС (*acquis*). Може да бъде отбелязано положително развитие във връзка с отговорите на международни молби за сътрудничество и операции, свързани със случаи на съмнение на прането на пари от чуждестранни граждани. Агенцията за финансово разузнаване функционира адекватно и професионално в качеството си на административен орган, анализиращ доклади за съмнителни сделки (ДСС).

В Закона за мерките срещу прането на пари има пропуски и той все още не отразява напълно изискванията на Втора директива на ЕС срещу прането на пари. Освен това законодателството трябва да се съобрази с преразгледаните препоръки на Финансовата група за борба с прането на пари и финансирането на тероризма. Ефективното прилагане на законодателството остава много ограничено. Трябва да се подобри съзнанието относно задълженията за докладване сред докладващите субекти, докладите за съмнителни сделки (ДСС) и надзора над докладващите субекти, и по-специално извън финансовия сектор.

Съществен недостатък в тази област остава главно липсата на осезаеми резултати по отношение на правоприлагането и преследването на случаи на пране на пари (*виж глава 24 – Правосъдие и вътрешни работи*). Необходимо е подготовката да бъде засилена.

Заклучение

Напредъкът в областта на **прането на пари** остана ограничен по отношение на ефективното прилагане и изпълнение. Понастоящем са необходими особени усилия и бързи действия в областта на предотвратяване на прането на пари, за да се преодолеят недостатъците преди присъединяването. Това засяга по-специално съзнанието и докладите за съмнителни сделки (ДСС) от докладващите субекти, както и надзора над докладващите субекти.

4.1.5. Глава 5: Дружествено право

По отношение на защитата на **правата на интелектуалната и индустриална собственост** е постигнато положително развитие, по-специално в сътрудничеството между институциите, в координираното прилагане и в законодателната рамка. Тези подобрения са резултат от националния план за действие за 2005-2006 г. в областта на правата на интелектуалната и индустриалната собственост.

Законът за административното регулиране на производството и търговията с оптични дискове, матрици и други носители, съдържащи обекти на авторско право и сродните му права бе приет през м. септември 2005 г. като средство за борба с пиратството. Планът за действие цели подобряване на административните структури и прилагане на правата на интелектуалната и индустриалната собственост. По-доброто сътрудничество между агенциите за защита на правата на интелектуалната и индустриална собственост и правоприлагащите органи, осведомеността и обучението се признават като ключови

фактори и са направени усилия за подобряване на сътрудничеството между институциите.

В областта на индустриалната собственост все още предстои допълнителното привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) на законодателството в областта на патентите и други неизпълнени мерки (изменения на Закона за марките и географските означения и Закона за промишления дизайн).

Необходими са допълнителни подобрения по отношение правоприлагането в областта на защита правата на интелектуалната и индустриалната собственост. Престъпленията, свързани с правата на интелектуалната собственост, продължават да представляват заплаха и истинско предизвикателство. Понастоящем, България следва да превърне плановете в действия и да постигне по-конкретни и осезаеми резултати. Изискват се тясно сътрудничество, по-висока осведоменост, допълнително назначаване на персонал в критични места в страната и засилено обучение. Комуникацията между институциите и организациите носители на авторски права трябва да бъде доразвита.

Подготовката относно защита правата на интелектуалната и индустриалната собственост трябва да продължи.

Заклучение

Постигнат е значителен напредък при **защитата правата на интелектуалната и индустриалната собственост**, но все още са необходими допълнителни стъпки, за да приключи подготовката за присъединяване. Сега са необходими особени усилия и спешни действия в тази област, за да се преодолеят недостатъците навреме, преди присъединяването.

4.1.6. Глава 7: Земеделие

Хоризонтални въпроси

Законодателството за създаване на **Разплащателна агенция** за администриране на националните помощи и помощите от ЕС за селското стопанство и селските райони, горското стопанство и рибарството бе прието от Парламента през м. февруари 2006 г. под формата на изменения на Закона за подпомагане на земеделските производители. Критичните въпроси са формализирани, като възможността да се приложи Схемата за единно плащане на площ (SAPS), за да се определи минималният размер на допустимите земеделски стопанства, допълнителните национални преки плащания и подходящия бюджет.

Развитието на системата за информационни технологии за работата на Разплащателната агенция и обучението и подбора на служители все още не е завършено. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

Първоначалният Основен план за създаване на **Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК)** бе актуализиран, за да бъдат отразени закъсненията в неговото прилагане. За да се изгради системата за идентификация на

земеделските парцели LPIS, България реши да използва архивни сателитни изображения като допълнение към въздушните орто-фото изображения; договорите за предоставянето на всички данни са сключени, но времето за изпълнение на графика е много кратко. Цифрови орто-фото изображения и използвани сателитни изображения съществуват за около 25% от територията. Досега дигитализиране на LPIS блоковете е извършено за около 17% от площта. Наскоро започна работата по създаването на връзка между земеделските производители и LPIS блоковете, необходима за снабдяването на земеделските производители с графични материали, обозначаващи границите на референтните парцели, техния единен идентификационен номер и тяхната площ. Повече работа е свършена по отношение на приемането и инсталирането на нов софтуер, но той все още не е подложен на окончателно тестване. Също така е ускорено изпълнението на други основни задачи, като предварителна регистрация на земеделските производители, проверките на място и обучението на персонала. Все още са необходими спешни действия.

По отношение на **търговските механизми** е установено формално сътрудничеството между всички участващи органи (Държавен фонд “Земеделие”, Агенция “Митници”, Националната ветеринарномедицинска служба и Националната служба по растителна защита). Като цяло подготовка е в ход, но все още са необходими усилия, тъй като в страната продължават да липсват оперативни и подробни знания за търговските механизми.

Обща организация на пазарите (ООП)

Като цяло е създадена ефективна административна структура за прилагане на организацията на всички тези пазари под формата на набиране на допълнителен персонал, подходящо обучение и ясно определяне на процедурите.

По отношение на **виното**, създаването на българския регистър на лозята все още не е приключено.

За определени пазарни механизми не е прието допълнително прилагащо законодателство, по-специално за контрола и издаването на удостоверения. Необходимо е процесът на подготовка в този сектор да бъде засилен.

Прието е законодателство за прилагане на ООП за **мляко** и са предприети мерки за разпределяне и управление на квотите, както и за повечето механизми на общата организация на пазара на мляко и млечни продукти. Базата данни, в това число и основният регистър на квотите, беше финализирана, като обхваща всички производители и директни продавачи на мляко; разпределението на индикативни индивидуални квоти е в процес на подготовка. Процесът по одобрение на изкупвачите има добър напредък.

Все още предстои да се приемат подробни правила за управлението на млечните квоти и за националния резерв. Все още не функционират пълноценно националният и регионалните млечни бордове, както и независимите лаборатории за анализ на маслеността към всички млекопреработвателни предприятия. Лабораториите все още не са изградени, нито акредитирани. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

В сферата на **плодовете и зеленчуците** е постигнат напредък относно прилагането на контрол върху качеството на пресни продукти и върху търговските стандарти. Също така е постигнат напредък по отношение на административните структури за признаване на производителите.

По отношение на класификацията на кланични трупове от **говеда**, българското законодателство е напълно хармонизирано, но понастоящем не е в сила. За да се приложи успешно класификацията до присъединяването, е необходимо да се ускори обучението на класификаторите в кланиците.

Ветеринарни и фитосанитарни въпроси, включително безопасност на храните

С приемането на Рамковия закон за ветеринарномедицинската дейност България създаде основа за транспониране на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно здравето на животните и хуманното отношение към тях, ветеринарното обществено здраве и хоризонталните инструменти за ветеринарен контрол в националното законодателство. Рамковият закон за ветеринарномедицинската дейност е в сила от 1 май 2006 г.

Все още не са приети някои части от вторичното законодателство или измененията към съществуващото законодателство за осигуряване на пълно съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) във ветеринарния сектор след провеждане на съответните необходими проверки. Също така, окончателното приемане на Закона за защита на растенията от Парламента изостава. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

Законодателството относно **трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ)** и страничните животински продукти е транспонирано. Забраната за храненето на селскостопански животни с определени преработени животински протеини е в сила от началото на м. януари 2006 г.

По отношение на наблюдението на ТСЕ, по-специално събирането, обработването и тестването на поразени животни, България представи национален план за събиране. Този план се нуждае от допълнително подобрене. Все още не е показано съответствие с изискванията на ЕС по отношение на един от двата екарисажа, намиращ се във Варна. Показано е също така унищожаване на продуктите от обработка в екарисаж (месо и костно брашно) в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) чрез изгаряне в циментов завод. Унищожаването на месо и костно брашно в определени стада, което се извършва в циментовите заводи, трябва да бъде гарантирано. Необходимо е също така да се предприемат спешни действия по отношение на изграждането на нов екарисаж в Южна България.

Рамковият закон за ветеринарномедицинската дейност обхваща транспонирането на законодателните принципи относно **системата за ветеринарен контрол на вътрешния пазар**.

Подзаконовите актове за присъединяване към компютъризираната мрежа TRACES, свързваща ветеринарните власти на ЕС (заместила системата ANIMO) все още не са приети и не са влезли в сила. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

Вече съществува законодателство, транспониращо достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно **идентификацията и регистрацията на животни** за всички съответни видове, както и за процедурите за санкциониране и контрол. Създадена е база данни за идентифициране и регистриране на животни от рода на едрия рогат добитък. Системата е усъвършенствана и актуализирана, с оглед включването на други видове.

Все още не е показано, че базата данни функционира в реално време за всички видове. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

Достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно **финансирането на ветеринарните инспекции и контрол** са транспонирани. Има добър напредък в подготовката.

Законодателството относно ветеринарните проверки при внос от трети страни и правилата за внос са транспонирани. Един от осемте дългосрочни ветеринарни гранични инспекционни пункта (Капитан Андреево на сухопътната граница с Турция) функционира, но все още се изискват някои промени. Работата е започната и оборудването за изграждането на останалите пунктове е договорено.

Необходимата инфраструктура за седемте дългосрочни ветеринарни гранични инспекционни пункта на бъдещите външни граници на ЕС в България все още не е създадена, нито са приложени и процедурите на ЕС за инспекция и условията за внос. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен значително.

Рамковият закон за ветеринарномедицинската дейност осигурява правна основа за създаването на фонд за **разходите за здравето на животните в областта на ветеринарномедицинската дейност**.

Основните мерки по отношение на **контрола на заболяванията по животните** (забрана за ваксиниране и някои мерки за ликвидиране на заболяванията) са транспонирани в българското национално законодателство.

По отношение на контрола на заболяванията по животните, все още предстои създаването на Фонд за спешна помощ за здравето на животните. Що се отнася до контрола на класическа чума по свинете, преминаването от статут на страна, която извършва ваксиниране към статут на страна, която не извършва такова, все още не е завършено изцяло.

Понастоящем се поставя акцент върху засичането на потенциално циркулиращи диви вируси, тъй като ваксинацията на популацията от домашни свине е спряна през 2005 г. За да може България да бъде наистина считана за страна, която не извършва ваксиниране на популацията от домашни свине, е необходимо подготовката да бъде значително ускорена.

Законодателството в областта на **търговията с живи животни и животински продукти** е транспонирано. Подготовката в тази област напредва добре.

Също така, Рамковия закон за ветеринарномедицинската дейност представлява правна основа за прилагането на законодателството в областта на ветеринарното **обществено здраве** в стопанствата. Продължава привеждането в съответствие с новия Хигиенен пакет на ЕС и модернизирването на стопанствата. По отношение на качеството на

сурово мляко и системите за контрола му е приета ясна стратегия за управление по време на преходния период.

Въпреки това, все още не е показано, че процесът на модернизация по отношение на стопанствата е приключил. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

По отношение прилагането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно **общите мерки** (включително за зоонози), България определи своите нужди за модернизиране и работи по отстраняване на недостатъците.

Що се отнася до ветеринарното обществено здраве, изпълнението на контролни мерки относно остатъчните вещества, ветеринарномедицинските продукти, замърсителите и зоонозите не е потвърдено, по-специално по отношение на методите и стандартите, приложими в лабораториите. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

Въвеждането и прилагането на правилата относно **хуманното отношение към животните** в земеделските стопанства по време на транспортиране и в клиниците е започнато, придружено от обучение относно прилагането на новото законодателство.

Нормите и стандартите на ЕС относно хуманното отношение към животните не са все още напълно прилагани. Подготовката е необходимо да бъде ускорена.

Заклучение

Постигнат е напредък по отношение на някои **ООП**. Понастоящем България като цяло изпълнява ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите по присъединяване в тази област.

Също така е постигнат добър напредък по отношение на **Разплащателната агенция**, но все още е необходимо да бъдат взети нови мерки, за да завърши подготовката по присъединяването. Тази област сега изисква предприемане на нови усилия и бързи действия, за да се разрешат навреме трудностите преди присъединяването. Известен напредък е отбелязан в областта на търговските механизми и **ООП за вино и алкохол** и за **мляко и говеждо месо**. Също така е регистриран напредък по отношение на пълното транспониране на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в областта на ветеринарномедицинската дейност, приключване на работата по контрол върху заболяванията на животните (класическа чума по свинете и Фонд за спешна помощ за здравето на животните), системите за ветеринарно-санитарен контрол на вътрешния пазар (създаването на дългосрочни ветеринарни гранични инспекционни пунктове), **търговия с живи животни и животински продукти, търговски механизми и хуманното отношение към животните**, и приключване на работата по **ветеринарното обществено здраве** чрез модернизиране на стопанствата. Също така е постигнат напредък относно капацитета за вземане на проби и тестване, позволяващо въвеждането на **общи мерки** (включително зоонозите) в областта на ветеринарномедицинската дейност. Редно е в тези области да се засилят усилията и понастоящем да се предприемат спешни действия за справяне с недостатъците преди присъединяването.

Постигнат е ограничен напредък по отношение на **Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК)**, и особено във връзка със Системата за

идентификация на земеделски парцели (LPIS), както и по **ТСЕ** и **животинските странични продукти**, в това число и по отношение на модернизирани на инсталациите на екарисажите. Тези области продължават да поражда сериозно безпокойство. България следва да предприеме, отсега нататък, решителни и незабавни мерки с цел да бъде готова до присъединяването.

4.1.7. Глава 8: Рибарство

В областта на **управлението на ресурсите и на флота, инспекциите и контрола**, българският Закон за рибарството и аквакултурите от 2001 г. бе изменен през м. ноември 2005 г., с цел осигуряване на законовата основа за предоставяне на разрешителни за риболов, за структурни действия и организация на пазара, включително за система за наблюдение на кораби и признаване на групи на производители. Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) отговаря за поддържането и изготвяне на отчети по регистъра на риболовните кораби.

Данните от изпитанията все още не са прехвърлени в Регистъра на риболовните кораби на Общността в подходящ формат. Въвеждането на Системата за наблюдение на риболовните кораби все още не е завършило, по-конкретно с оглед надграждането в сателитно базирана система. Също така няма съществено подобрене по отношение на отчитането на регистрационните данни за улова от дневниците, декларациите за разтоварване и фишовете за продажба, както и на наличието на тези данни. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

В областта на **структурните действия** са изработени правила и процедури за използване и прилагане на структурни мерки в съответствие със създаването на Разплащателна агенция за земеделието (*виж Глава 7 – Земеделие*). Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

По отношение на **пазарната политика** в края на 2005 г. бе създадено звено за организацията на пазара в рамките на ИАРА.

Не е прието допълнително прилагащо законодателство по създаването на пазарна инфраструктура за търговия на едро (организации на производителите, интервенционна агенция и информационна система). Не е създадена система за събиране на регистрационните данни за улова и поради това извършването на кръстосани проверки все още не е възможно. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

Заключение

Постигнат е напредък по отношение на **управлението на ресурсите и на флота, инспекциите и контрола, структурните действия и пазарната политика**. Резултатите обаче все още са ограничени. Необходимо е България да положи особени усилия и да предприеме спешни действия с оглед подготовката за управлението на Структурния фонд в сектор рибарство, окончателното изграждане на Системата за наблюдение на кораби, приемането на законодателство и създаване на система за събиране на регистрационните данни за улова.

4.1.8. Глава 9. Транспортна политика

В областта на **въздушния транспорт** са положени значителни усилия и по-голямата част от съответното законодателство е транспортирана и като цяло е в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*). С България бе постигнато съгласие по Хоризонталното споразумение в областта на въздушния транспорт и Европейското споразумение за общо авиационно пространство и се предвижда възможност за прилагането на двете споразумения от датата на подписване.

Независимо от напредъка, съответните политики особено в областта на сигурността и безопасността на летищата следва да бъдат напълно въведени преди присъединяването. Като цяло подготовката в тази област напредва.

В областта на **морския транспорт** рамковото законодателство е транспонирано в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*). Положението, свързано с функциите на държавния пристанищен контрол се подобрява, по-специално по отношение на намаляването на процента на задържане.

Все още не е напълно гарантирана независимостта на Изпълнителна агенция „Морска администрация” в осъществяването на контрола на държавата на флага, тъй като дружеството “Параходство Български морски флот”, като контролиран субект, остава държавна собственост. Необходимо да се засили подготовката в тази област.

Заклучение

Значителен напредък е постигнат в областта на законодателството, регулиращо **въздушния транспорт**, по отношение на което България понастоящем като цяло изпълнява ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване в тази област. Законодателството се прилага и изискванията би следвало да бъдат спазени до присъединяването, ако се запази сегашното темпо на подготовката.

Отбелязан е напредък в областта на **морския транспорт**. Стандартите обаче все още изостават от средните за Европейския съюз. Необходими са особени усилия и спешни действия с цел преодоляване на недостатъците навреме, преди присъединяването, особено като се гарантира пълна независимост на Изпълнителна агенция „Морска администрация” в качеството ѝ на контролен орган.

4.1.9. Глава 10: Данъчна политика

През м. ноември 2005 г. бе приет Законът за **акцизите** и данъчните складове. Той предвижда по-специално прехвърляне на отговорността по управлението на акцизите от данъчната към митническата администрация. Този закон съдържа също така разпоредби относно системата на данъчни складове и относно складирането, движението и мониторинга на акцизните продукти в режим на отложено плащане на акцизите. Законът за акцизите бе изменен през м. декември 2005 г. с оглед на увеличаването на ставките на акцизите в съответствие с договорения график на сближаването на законодателството. В областта на акцизите подготовката напредва.

В областта на **ДДС** законодателството, което бе планирано за края на 2005 г., все още не е прието. В областта на **прякото данъчно облагане** проектът на закон за корпоративното подоходно облагане също не бе приет. Необходимо е процесът на подготовка да бъде ускорен.

В областта на **административното сътрудничество и взаимопомощта** е постигнат добър напредък. Националната агенция по приходите (НАП) започна работата си през м. януари 2006 г. с влизането в сила на новия Данъчно-осигурителен процесуален кодекс. В НАП бяха обединени събирането и обслужването както на републиканските данъци (като ДДС и корпоративния данък), така и на задължителните социално-осигурителни вноски (като вноските за здравно осигуряване). Продължаващата реформа в сектора, по-специално успешното трансформиране на данъчната администрация в НАП, подобри капацитета за събиране и контрол, както се вижда от нарастването на общата събираемост на данъците.

Събираемостта на данъците налага допълнителни усилия на управленско ниво за осигуряване на безпрепятственото функциониране на новосъздадената институция. Прилагането на новите закони ще изисква координация между всички заинтересовани страни. Административният капацитет следва да бъде засилен още повече чрез развитие на професионалните умения на служителите и продължаващо обучение. Подготовката за ИТ-взаимовръзката продължава с добро темпо и, в случай че не настъпи забавяне, България би следвало да изпълни задълженията си към момента на присъединяване. Като цяло подготовката напредва.

Заключение

Постигнат е значителен напредък по отношение на **акцизите и административното сътрудничество и взаимопомощ**. Понастоящем България изпълнява като цяло ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите по присъединяването в тези сфери. Очаква се България да бъде в състояние да прилага достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от момента на присъединяването, при условие че се запази сегашното темпо на напредък.

В областта на **ДДС** и **прякото данъчно облагане** е постигнат незначителен напредък. В тази област се изискват особени усилия по отношение на законодателството и прилагането на новите закони.

4.1.10. Глава 13: Социална политика и заетост

По отношение на **трудовете право** българският Кодекс на труда бе изменен през м. октомври 2005 г. Инспекцията по труда увеличи броя на персонала си.

Транспонирането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) все още не е приключено, по-специално по отношение на Директивите относно допълване на устава на Европейското дружество и Европейското кооперативно предприятие, Директивата относно предоставяне на информация и консултиране и Директивата за европейските работнически съвети. Освен това е необходимо да се обърне внимание на редица проблеми с цел да се осигури правилното и цялостно транспониране, по-специално по отношение на директивите за командироването на работници, за несъстоятелността на

работодателя, за здравето и безопасността на работниците, за колективните обезщетения при съкращения, за работата на непълно работно време, за срочните трудови правоотношения, за работното време и за защитата на младежите по време на работа. В допълнение, административният капацитет и механизмите за вътрешен контрол на Инспекцията по труда са недостатъчни, за да се гарантира ефективно и справедливо прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в тази сфера. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

По отношение на **социалния диалог** е необходимо да бъде засилен още повече двустранният диалог, за да се подготвят социалните партньори за тяхната бъдеща роля при формулирането и прилагането на социалната политика на ЕС. Критериите за представителство следва да бъдат приложени безпристрастно за всички организации на социалните партньори. Участието в тристранния диалог трябва да бъде ограничено до организации на социалните партньори със социален мандат. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

Може да бъде отчетен известен напредък при оперативното прилагане на регулаторните разпоредби в областта на **общественото здраве**. По-специално е отбелязан напредък в привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) на законодателството относно заразните болести. Значителен напредък е отбелязан при транспонирането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно производството, представянето и продажбата на тютюневи изделия. През м. ноември 2005 г. бе ратифицирана Рамковата конвенция за контрол на тютюна. Директивата относно рекламата на тютюна бе транспонирана изцяло. Направени са промени във финансирането на болничния сектор и е отделено по-голямо внимание на превантивните здравни мерки.

Достиженията на правото на ЕС (*acquis*) относно кръвта и кръвните съставки, тъкани и клетки остава да бъдат изцяло транспонирани, по-специално по отношение на стандартите за качество и безопасност на човешката кръв и кръвните съставки, изискванията за проследяемост и съобщаването на сериозни реакции и случаи, както и общностните стандарти и спецификации относно системата за качество за центровете за трансфузионна хематология. Очаква се също така допълнително привеждане в съответствие на Закона за трансплантация на органи, тъкани и клетки. Необходимо е допълнително укрепване на системата за наблюдение на заразните болести и продължаване на инвестициите в лабораторния капацитет и компютърното оборудване.

Необходими са допълнителни усилия за подобряване на здравния статус на населението и за подобряване на достъпа до здравеопазване, особено на регионално ниво и сред по-бедните социално-икономически групи и малцинства. По отношение на достъпа до здравеопазване условията, приложими за населението като цяло, не са се подобрили. Основните условия в институциите, които се грижат за възрастни хора, за лица с умствена изостаналост за деца, са ужасни. Законовата основа за тяхното институционализиране, заедно с бавния и понякога зле планиран напредък към реално децентрализиране, са незадоволителни и все още дават основание за значително безпокойство. Все още са необходими допълнителни особени усилия.

Отбелязан е напредък в подготовката за управлението на **Европейския социален фонд (ЕСФ)**, по специално по отношение на набирането на персонал, продължаващото обучение за държавни служители и назначаването на управителния орган на

Оперативната програма за развитие на човешките ресурси и оперативната програма за административния капацитет.

Изграждането на административния капацитет, по-специално по отношение на Оперативната програма за административен капацитет и назначаване на персонал и обучението в Министерство на образованието и науката и Агенцията за социално подпомагане, не е завършено (*виж също Глава 21 - Регионална политика и координиране на структурните инструменти*). Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

В областта на **социалното включване**, през м. февруари 2006 г. бяха приети изменения в Закона за социално подпомагане, които по-специално отварят пазара за предоставяне на социални услуги. През м. април 2006 г. правителството одобри осъвременен национален план за борба с бедността и социалното изключване за 2005-2006 г., която предвижда подкрепа на дейностите в образованието, преквалификацията, заетостта и подпомагането на уязвимите групи. Аналитичната работа и разработване на социална статистика относно бедността и социалното изключване трябва да продължи в съответствие с показателите на ЕС за социално изключване. Необходимо е да продължат усилията за подобряване на положението на уязвимите групи, включително ромите, и за насърчаване на тяхната пълна интеграция в обществото. В някои общини десегрегацията и интеграцията в стандартната училищна система на ученици от ромски произход и ученици със специални нужди са довели до положителни резултати.

Достъпът до качествени здравни услуги не се разшири, тъй като значителна част от населението, по-специално сред ромската общност, няма достъп до здравни услуги. Процесът на десегрегация и интеграция в стандартната училищна система на ученици от ромски произход и ученици със специални нужди трябва да се ускори. Също така не се отбелязва трайно засилване на координацията между политиката на благосъстояние на децата и административния капацитет на Агенцията за закрила на детето, включително на общинско ниво. Процесът на деинституционализиране и развитие на услугите, предоставяни в общността, не е напреднал. Все още съществува необходимост от прилагане на специфични социални, образователни и медицински услуги, насочени към проблемите на социалното изключване. Трябва да бъдат положени допълнителни усилия за включване на уязвимите групи, по-специално от ромската общност, на пазара на труда чрез допълнителното насърчаване на качествено образование и професионално обучение. Все още не е подобрен достъпът на лица с увреждания до публичните пространства, сгради, транспорт и до пазара на труда. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

По отношение на **антидискриминацията**, Комисията за защита от дискриминация окончателно бе създадена през м. ноември 2005 г. и започна да разглежда първите си случаи.

Поради административни ограничения и недостиг на персонал дейността на тази Комисия е под очакванията и не се полагат спешни усилия, за да се гарантира, че тя ще започне бързо да функционира пълноценно. Положението на ромското малцинство все още се нуждае от основно подобрене. Усилията за гарантиране на ефективното прилагане на Рамковата програма за равноправно интегриране на ромите в българското общество не са достатъчни. Необходимо е процесът на подготовка да бъде засилен.

Заклучение

Постигнат е напредък в подготовката за **Европейския социален фонд (ЕСФ)**, но в тази сфера все още са необходими особени усилия, за да се посрещнат оставащите предизвикателства. В пет други области от тази глава, определени през м. октомври 2005 г. като изискващи особени усилия, е отбелязан ограничен напредък. В тези области все още е необходимо да се положат особени усилия и да се предприемат спешни действия с цел да бъдат решени значимите проблеми навреме, преди присъединяването. Необходимо е да бъде приключено и приложено привеждането в съответствие на законите в областите на **трудовето право** и **общественото здраве**. Необходимо е допълнително засилване на двустранния социален диалог и гарантиране на коректното участие на социалните партньори в тристранните структури. По отношение на **социалното включване** следва значително да се подобри достъпът до качествени здравни услуги и образование, както и деинституционализацията, благосъстоянието на децата и интеграцията на уязвимите групи на пазара на труда. Продължават да бъдат наложителни структурните подобрения в положението на ромското малцинство. По отношение на **антидискриминацията** е необходимо увеличаване на административния капацитет на Комисията за защита от дискриминация. Като цяло са нужни допълнителни усилия за осигуряване на надлежното прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в социалната политика

4.1.11. Глава 14 : Енергетика

В областта на **конкурентността и вътрешния енергиен пазар** е прието рамково и прилагащо се законодателство. Изпълнението на разработените планове следва да доведе до реструктуриране на „Булгаргаз“ преди присъединяването.

Пазарът на електороенергия и газ трябва да бъде напълно отворен в съответствие с достиженията на правото ЕС (*acquis*).

В допълнение, в сектора твърди горива България трябва да гарантира, че намесата на държавата е в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*). В тази област е необходимо ускоряване на подготовката.

В областта на **ядрената енергетика и ядрената безопасност** законовата рамка е налице и прилагащото законодателство е прието.

Относно ангажиментите на България за предсрочно затваряне на блокове от 1 до 4 на Атомната електроцентрала “Козлодуй”, предвидени в Акта за присъединяване, България все още не е предприела необходимите мерки, за да гарантира необратимото демонтиране на блокове 1 и 2, които бяха затворени през 2002 г. Също така България все още не е предприела реални оперативни и административни действия, за да осигури окончателното затваряне на блокове 3 и 4 през 2006 г. и да гарантира тяхното извеждане от експлоатация, което ще позволи подходящо използване на отпуснатите от ЕС средства. Все още няма пълно съответствие с изискванията и процедурите на Договора за Евратом. Необходимо е подготовката в тази област да бъде значително подобрена.

Заклучение

Осъществен е ограничен напредък в **конкурентността и вътрешния енергиен пазар**. Необходими са особени усилия и бързи действия с цел да се завърши отварянето на пазара на електроенергия и газ преди присъединяването. В областта на **ядрената енергетика и ядрената безопасност** има влошаване на ситуацията по отношение на процеса по извеждане от експлоатация. Необходими са особени усилия и бързи действия, за да се гарантира необратимото затваряне на блокове от 1 до 4 на Атомната електроцентрала “Козлодуй”.

4.1.12. Глава 15 : Индустрална политика

Процесът на **приватизация и реструктуриране** в България продължава, но с по-бавно темпо от предвиденото. Приватизацията е почти приключила, но напоследък този процес се забавя значително, поради малко на брой осъществени приватизационни мерки. Продължава реструктурирането на мрежовата индустрия.

Процесът на приватизация все още не е достатъчно прозрачен и продължават проблемите, свързани със следприватизационния контрол.

Реструктурирането на стоманодобивната промишленост е значително забавено и няма да бъде възможно да се възстанови най-голямото стоманодобивно предприятие, което е предмет на самостоятелен оздравителен план, с цел оздравяване до края на договорения период на реструктуриране. България официално е нотифицирала Комисията относно планираните промени в Националния план за реструктуриране в стоманодобивната промишленост и съответния бизнес план. Комисията внимателно ще анализира тези промени, по-специално от гледна точка на тяхното съответствие с правилата за държавна помощ. Необходимо е ускоряване на подготовката в областта на приватизацията и реструктурирането.

Заклучение

Осъществен е напредък в областта на **приватизацията и реструктурирането**. Въпреки това, резултатите са ограничени, а именно по отношение на реструктуриране в стоманодобивната промишленост. Необходими са особени усилия и бързи действия в тази област, за да се преодолеят недостатъците преди присъединяването.

4.1.13. Глава 19 : Телекомуникации и информационни технологии

Не може да се отбележи значително развитие в областта на **електронните съобщения и информационните технологии**.

Осъществен е незначителен напредък по важните въпроси относно транспонирането на достиженията на правото на ЕС (acquis) от 1998 г. Някои начални мерки за защита на конкуренцията, наложени върху основния оператор на пазара на фиксирани телефонни услуги, още не са приложени. На пазара на мобилните телефони настоящият Закон за

далекосъобщенията не определя пазар за взаимно свързване и в резултат на това не дава възможност за съобразяване с разходите на цените на телефонните услуги при продажбата на едро за оператора със значително въздействие върху пазара (SMP). Ограничена е подготовката за преносимост на номерата в мобилния сектор. Подготовката за въвеждането на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от 2002 г. е в начален стадий. Националните регулаторни органи не са подходящо ресурсно обезпечени за изпълнение на техните задачи, свързани с прилагането на новия Закон за електронните съобщения, по-специално относно анализа на пазара, оценката на операторите със значително въздействие върху пазара и налагането на корективни мерки. Координацията между регулаторните органи остава да бъде подобрена. Необходима е засилена подготовка в тази област.

В областта на **пощенските услуги** са приети изменения в Закона за пощенските услуги през м. април 2006 г. Целта на тези изменения е да се завърши транспонирането на втора директива за пощенските услуги.

Укрепването на административния капацитет на регулатора в тази област, Комисията за регулиране на съобщенията, за (съблюдаване изискванията за) измерване на качеството, разходно-ориентирано осчетоводяване и механизмите на осчетоводяване, още не е завършено. Като цяло подготовката в тази област напредва.

Заклучение

Осъществен е незначителен напредък в областта на **пощенските услуги**. Укрепването на административния капацитет на регулатора е необходимо да бъде завършено. Като цяло, България изпълнява ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване в тази област, ако настоящият темп на напредък се запази.

Осъществен е незначителен напредък в областта на **електронните съобщения и информационните технологии**, включително оставащите въпроси, свързани с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от 1998г. Все още не е постигнато съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от 2002 г. Необходимо е да бъде преразгледан законодателният график и да се приведат в действие нови планове с цел да се спазят сроковете, произтичащи от присъединяването. Необходими са особени усилия и бързи действия в тази област.

4.1.14. Глава 21: Регионална политика и координация на структурните инструменти

Законодателната рамка, необходима за осигуряването на пълна съвместимост на операциите, финансирани от структурните фондове, с политиките и законодателството на ЕС, вече е създадена. България е приела необходимите изменения на Закона за обществените поръчки и е приела нов Закон за концесиите в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*). България е приела Закона за държавния бюджет, който въвежда многогодишното бюджетно планиране, като бюджетното програмиране в някои от министерствата започна. Необходимо е внимание по

прилагането на новото законодателство за обществените поръчки. Като цяло, подготовката в тази област е започнала добре.

Основните **институционални структури** за подготовка и усвояване на Структурните фондове са създадени. Взети са решения относно разпределението на задачите между различните органи по всяка оперативна програма и съответните структури са създадени. Координацията между министерствата е подобрена.

Голямо предизвикателство за определени органи е да осъществят амбициозните планове за набиране на персонал, като все още се търсят голям брой квалифицирани служители. Много органи са в потенциална конкуренция за привличане на ограничени брой от хора с адекватната квалификация. Повечето от Междинните звена и крайни бенефициенти, както и някои Управляващи органи все още се нуждаят от значително изграждане на капацитет, по-специално в областта на обществените поръчки. Необходимо е да бъде завършена подготовката за координация между министерствата и координация между отделните сектори относно планирането и последващото прилагане на дейностите на регионално ниво, като трябва да бъде завършено и Ръководството относно прилагащите процедури. Подготовката в тази област трябва да бъде засилена.

България осъществява напредък в **програмирането**. Тя е съставила предварителни варианти на всички програмни документи.

В някои програмни документи, включително в Националната стратегическа референтна рамка, липсва целенасоченост и стратегическо виждане, което затруднява координацията по прилагането им. Предварителната оценка (ex-ante) започна със значително забавяне. Безпокойството относно създаването на набор от проекти, готови за изпълнение по Структурните фондове и по Кохезионния фонд, остава. Подготовката в областта на програмирането трябва да се засили.

По отношение на **мониторинга и оценката**, са създадени системи за мониторинг в много Управляващи органи и Междинни звена. България е заявила Единна информационна система за управление, която обхваща всички оперативни програми, и е в процес на изграждане.

Необходимо е да се осигури взаимната връзка на някои подсистеми на Единната информационна система за управление, както и готовността и подготовката на крайните потребители на национално, регионално и местно ниво да управляват тези системи.

Необходимо е да бъде завършено набирането и обучението на персонал в този контекст. В някои Управляващи органи звената за оценка предстои да бъдат създадени и подсигурени с необходимия персонал. Подготовката за мониторинг и оценка следва да продължи.

По отношение на **финансовото управление и контрол**, приета е нова законодателна рамка и институционалните структури в голяма степен са налице. Създадени са Централен одитиращ орган и звена за вътрешен одит в Управляващите органи.

Безпокойство пораждат амбициозните планове за набиране на служители и потенциалната конкуренция между органите за малкото специалисти, които са налице в тази област. Необходимо е все още провеждане на обучение в тази област. Все още не съществуват съответните споразумения между отделните органи, както и процедурни наръчници. Липсва силна, ефективна координация за подготовка и прилагане на системите за финансово управление и контрол. Прилагането на системата за контрол на обществените поръчки все още се нуждае от допълнително укрепване с оглед на прилагането на кохезионните проекти по ИСПА и ФАР. Подготовката в тази област следва да продължи.

Заключение

България е осъществила достатъчен напредък относно **законодателната рамка** и като цяло сега отговаря на ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване в тази област.

Осъществен е напредък в **планирането, мониторинга и оценката**, но България все още се нуждае от особени усилия, за да подготви ефективен набор от проекти и да създаде функционираща Информационна система на управление навреме, преди присъединяването. България е осъществила значителен напредък по отношение на **институционалните структури** и в областта на **финансовото управление и контрол**. Тези области все още изискват значителни усилия и бързи действия с цел да се изпълнят всички изисквания преди присъединяването. Трябва да се обърне внимание, по-специално на бързото създаване на система за одит и контрол, която дава възможност за законосъобразно и ефективно използване на структурните фондове, както и съществено да се укрепи административния капацитет. Необходими са и усилия, за да се осигури пълното действие на всички нива на предварителната система за контрол относно обществените поръчки.

4.1.15 Глава 22: Околна среда

По отношение на **хоризонталното законодателство** съответният административен капацитет е в процес на укрепване.

Координацията, интеграцията, обществената осведоменост и съзнанието и участието на обществото се нуждаят от допълнително укрепване в области като Комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (ИРПС) и програмата “Натура 2000”. Необходими са допълнителни усилия относно прилагане на законодателството, което транспонира директивите за оценка на въздействието върху околната среда и стратегическата оценка на околната среда както на национално, така и на регионално ниво. Необходима е засилена подготовка.

Законодателството по **управление на отпадъците** е в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Не е обърнато достатъчно внимание на набирането на специално обучен персонал за прилагането на законодателството по управление на отпадъците, по-специално на регионално и местно ниво. Необходими са допълнителни мерки по отношение на:

Рамковата директива относно отпадъците и Директивата относно опасните отпадъци. Необходимо е подготовката да се засили, по-специално за развитието на интегрирана мрежа от депа за отпадъци.

Законодателството по **управление на водите** е до голяма степен налице и е в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Законодателство за прилагане на рамковата директива за водата предстои да бъде окончателно одобрено от Народното събрание. Необходимо е допълнително укрепване на административния капацитет, по-специално на регионално ниво относно човешките ресурси, лабораториите и оборудването. Изостава сътрудничеството и координацията между различните участващи институции и администрации. Изостава прилагането на директивата относно нитратите, директивата относно питейната вода, директивата относно повърхностните води. Необходимо е подготовката да се засили.

По отношение на **промишленото замърсяване** е отбелязан напредък във връзка с издаването на разрешителни на промишлените предприятия. Капацитетът на компетентния централен орган изглежда достатъчен и процедурите за издаване на разрешителни са ясно определени и установени. Сътрудничеството между централното и местно ниво функционира добре и се характеризира с ясно разпределение на задачите и отговорностите.

На регионално ниво се изисква допълнителен капацитет. Общият брой на издадените досега комплексни разрешителни, е приблизително 80 от 230 обекта, на които е необходимо да се направи оценка. В допълнение, в процес на разглеждане са още 14 разрешителни. Необходимо е подготовката да се засили.

Законодателството по отношение на **химикалите и генетично модифицираните организми** е транспонирано и е в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*), включително работата в контролирани условия с генетично модифицирани микроорганизми и освобождаването в околната среда на генетично модифицирани организми (ГМО). Като цяло подготовката напредва, но административният капацитет относно химикалите и генетично модифицираните организми се нуждае от допълнително укрепване.

По отношение на **шума**, все още не са завършени плановете за действие и стратегическите карти на шума, но като цяло подготовката напредва.

По отношение на **ядрената безопасност и радиационната защита** е прието законодателство относно превоза на радиоактивни отпадъци и медицинското облъчване. Съществува в голяма степен административен капацитет освен по отношение на прилагането на някои аспекти, свързани с медицинското облъчване. Необходимо е подготовката да се засили.

Заклучение

Като цяло България изпълнява ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване в областта на **шума, химикалите и генетично модифицираните организми**.

Осъществен е напредък в областите **хоризонтално законодателство, управление на отпадъците, управление на водите, промишлено замърсяване и управление на риска, ядрена безопасност и радиационна защита**. Въпреки това е необходимо България да положи особени усилия и да предприеме спешни действия с цел да финализира процеса на транспониране и да осигури прилагането на законодателството. Все още е необходимо допълнително увеличаване на административния капацитет в тези области, особено на регионалните и местните органи и инспекции за опазване на околната среда.

4.1.16. Глава 23: Защита на потребителите и тяхното здраве

България е постигнала приемлива степен на привеждане на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в областта на **мерките, свързани с безопасността**, включително по отношение на отговорността за дефектни продукти, общата безопасност на стоките и опасните имитации. Подготовката напредва с необходимата скорост.

Системата за **надзор на пазара** в тази област е подобрена. Въпреки това координацията между заинтересованите органи и институции все още не е укрепена. Необходимо е подготовката в тази област да се засили.

По отношение на **мерките, които не са свързани с безопасността**, приемането на новия Закон за защита на потребителите е важна стъпка за транспонирането на няколко директиви. България не е транспонирала части от достиженията на правото на ЕС (*acquis*) за потребителския кредит, дистанционната търговия с потребителски финансови услуги, нарушаването на колективните интереси на потребителите, а също така не е укрепила институционалната рамка.

Както назначаването на персонала, така и техническото оборудване на новосъздадената Дирекция за защита на потребителите, както и на Комисията по търговия и защита на потребителите, продължават да са недостатъчни и не позволяват, по-специално на последната, да изпълнява своите функции и допълнителните си задължения и задачи, произтичащи от новия Закон за защита на потребителите. В допълнение бяха направени недостатъчни усилия по отношение на развитието на силно, независимо и представително движение за защита на потребителите и което да допринесе за тяхната защита и да участва активно във формирането на политиката по отношение на потребителите и надзора за пазара. Необходимо е подготовката в тази област да бъде засилена.

Заклучение

Беше постигнат напредък в областта на **защитата на потребителите и тяхното здраве**. Въпреки това в тази област все още са необходими особени усилия и спешни действия с цел да се преодолеят недостатъците преди присъединяването. Привеждането в съответствие на законодателството трябва да завърши, по-конкретно по отношение на мерките, които не са свързани с безопасността. Следва да се подобрят допълнително

дейностите, свързани с надзора на пазара, както и административният капацитет и структури, необходимо е също така насърчаване на участието на сдруженията на потребителите в разработването и прилагането на политиката по отношение на потребителите.

Глава 24: Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешния ред

По отношение на подготовката на прилагане на достиженията на правото на ЕС (*aquis*) **от Шенген и управлението на бъдещата външна граница на ЕС**, през м. януари 2006 г. бе приет актуализиран Шенгенски план за действие за периода 2006-2007 г. и отчет за изпълнение за 2005 г. Бяха приети от Министерския съвет Стратегия за интегрирано гранично управление през м. януари 2006 г., а през м. април 2006 г. - План за действие. Стратегията очертава 11 групи от действия, които да бъдат изпълнени преди присъединяването и 13 групи от действия, които да бъдат изпълнени между присъединяването и интегрирането в Шенген. През м. февруари 2006 г. на няколко места бе осъществен пилотен проект за въвеждане на принципа “едно спиране” по отношение на личните автомобили. Сега това е необходимо да бъде въведено във всички гранични пропускателни пунктове, включително за лентите за камиони. България и Румъния са се споразумели да засилят своето гранично сътрудничество, и по-специално при наблюдението на р. Дунав.

По отношение на управлението на бъдещите външни граници на ЕС бе постигнат значителен напредък при процедурите и нивото на контрол, по-специално при летищата и морските пристанища. Вече е изяснено правното положение на петте морски пристанища, които обработват международен транспорт. Използваните съоръжения за граничен контрол изглеждат достатъчни за извършване на висококачествен контрол. Около 270 гранични полицейски служители бяха назначени, което намали незаетите работни места на по-малко от 750.

Забавя се изграждането на съвместни мобилни групи на митническа и гранична полиция за проверки в дълбочина по границите. Като се отчита тяхната роля за прилагане на достиженията на правото на ЕС (*aquis*) от Шенген, необходими са по-нататъшни усилия, за да се гарантира навременното създаване на групите. Инфраструктурата на граничните пунктове все още не е приспособена към целите на стратегията.

Все още, на определени гранични пропускателни пунктове, има недостиг на служители на гранична полиция, които да извършват проверки. В допълнение, дори да съществува общ оперативен капацитет за анализ на риска, е необходимо усъвършенстване на местно равнище.

По отношение на подготовката на България за включване към Шенгенската информационна система (SIS), на по-късен етап след присъединяването, от съществено значение е подготовката на България за включване в SIS II и участието в съответните работни групи да бъдат засилени, което гарантира, че България работи в посока на изискванията на SIS II. Бяха пропуснати редица крайни срокове в предишни планове за

действие; пълното и навременно прилагане на мерките е съществено в тази област. Като цяло, подготовката в тази област е необходимо да се засили.

Във **визовата политика** продължи привеждането в съответствие с “положителния” визов списък на ЕС чрез сключване на двустранни споразумения с Бразилия и Венецуела. Сега България участва във всички работни групи и технически срещи на Визовата информационна система (ВИС) и това следва да помогне да се гарантира, че нейната национална визова система е точно приведена в съответствие с изискванията на ВИС.

България има задължение да въведе визов режим за Бившата югославска република Македония и за Сърбия и Черна гора преди присъединяването. Привеждането в съответствие с “положителния” визов списък на ЕС е все още непълно. Всички български консулски пунктове са снабдени с увеличителни стъкла, UV лампи и 3 *metro-viewers*. Освен това мисиите бяха оборудвани със специализиран софтуер за контрол на документите. Като цяло подготовката в сферата на визовата политика напредва добре.

В областта на **убежището** е в ход техническа подготовка за използване на EURODAC от присъединяването. В изпълнение е Проектът за основен план на EURODAC и беше създадена дирекция в Министерството на вътрешните работи, която да се занимава с Дъблин II и EURODAC.

Административният капацитет на Агенцията за бежанците се нуждае от по-нататъшно укрепване. Все още не са изпълнени дейностите по изграждане на капацитет в отношенията с компетентните органи и със съдебната власт по отношение на законодателството, процедурите и тяхното прилагане в областта на убежището. Изграждането на двата нови приемателни центъра в София и Пъстрогор е сериозно закъсняло. Подготовката в тази област е необходимо да се засили.

В областта на **полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност** през м. февруари 2006 г. бе приет нов закон за Министерството на вътрешните работи, който има за цел да развие сътрудничеството на различните правоприлагащи органи в борбата с престъпността, рационализиране на тяхната работа и въвеждане на път за професионална кариера на служителите в Министерството на вътрешните работи. Подготовката за прилагане на новия Наказателно-процесуален кодекс продължи, включително чрез назначаване и обучение на полицейските служители с разследващи правомощия. По отношение на оперативните резултати в борбата с организираната престъпност беше забелязано нарастване на дейността на различните полицейски сили. Продължи международното сътрудничество със съседните страни и с държавите-членки на ЕС при обезвреждането на международните престъпни мрежи. Борбата с организираната престъпност придоби по-голямо политическо внимание и някои правоприлагащи органи са по-активни в тази област. Предприети са определени мерки с цел разкриване на връзки между правоприлагащите органи и организирани престъпни групи.

Въздействието на наскоро приетото законодателство върху цялостното положение на престъпността следва да бъде проследено, тъй като то влезе в сила в края на м. април 2006 г. Въздействието и пригодността на новия Наказателно-процесуален кодекс за борба с организираната престъпност трябва да бъдат наблюдавани отблизо. Неговата ефективност би могла да бъде отслабена вследствие значителното намаляване на

полицейските дознатели до 2000 души, вследствие предвидения двегодишен срок за приключване на разследването, въпреки че свързаните с организираната престъпност дела обикновено изискват по-дълго време за разрешаване, както и вследствие факта, че полицейските дознатели нямат право да бъдат свидетели в съда. Предвид географското ѝ положение и предизвикателствата, пред които е изправен целият регион по отношение на организираната престъпност, трябва да бъде усилено регионалното сътрудничество на България, по-специално на оперативно ниво. Защитата на данните и обработката на класифицирана информация все още не винаги е подходяща, което засяга международното сътрудничество.

Остават сериозни безпокойства относно ефективността на борбата на България с организираната престъпност. Въпреки че борбата с престъпността е обявена за национален приоритет, все още няма осезаеми резултати в разследването и преследването на мрежи на организирана престъпност, включително прилагането на мултидисциплинарна стратегия. Все още следва да се създаде хармонизиран подход към статистиките на престъпленията, който да позволи на България да наблюдава положението по-отблизо. Честите поръчкови убийства на хора, свързани с организирани престъпни групи, рядко са последвани от успешни разследвания и преследвания, и продължават да представляват предизвикателство пред върховенството на закона в страната. Незаконното притежаване на огнестрелно оръжие остава проблем. Процентът на успешно разследване на престъпления, които са свързани с организираната престъпност, такива като пране на пари, фалшифициране на стоки, валута и документи, трафик на хора, проституция и контрабанда на наркотици, все още е твърде нисък. Механизмите, които имат за цел засилване на борбата с организираната престъпност като схема за защита на свидетелите, все още не са напълно действащи.

Националната служба за борба с организираната престъпност продължава да страда от недостиг на висококвалифициран персонал, и като цяло изглежда, че има реагиращо, вместо про-активно поведение. От години България разполага с правни инструменти, които позволяват разследването и ефективното преследване на известни организирани престъпници. Следователно остава да се види дали променената правна рамка ще доведе до реално подобряване на борбата с организираната престъпност. Все още е необходимо спешно внимание в тази област.

В областта на **прането на пари** (виж глава 4 – *Свободно движение на капитали*) остават някои празноти. Прилагането на законодателството е незадоволително, по-специално липсата на забележими резултати при изпълнението, и в частност липсата на присъди. Сътрудничеството между правоприлагащите органи е все още недостатъчно. Накрая, борбата с прането на пари продължава да бъде сериозно затруднена от корупция, организирана престъпност и сива икономика. Все още не е осигурено подходящо обучение във всички органи, които се занимават със случаи на пране на пари. Необходимо е спешно внимание и в тази област.

В областта на **борбата с наркотиците** може да се докладва ограничен напредък по отношение на укрепването на административния капацитет на Националния фокусен център за връзка с Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании. През м. декември 2005 г. бяха приети правила за организацията и дейността на Националния фокусен център. Могат да бъдат отбелязани някои нови развития по отношение на разследването и преследването на основни контрабандисти на наркотици. През м. март 2006 г. България изготви доклад за изпълнението на Плана за

действие на Националната стратегия за борба с наркотиците и в срок продължи мащабно да прилага Националната стратегия за борба с наркотиците 2003 – 2008 г. и нейния План за действие. В момента се прилагат вътрешните програми за обществената осведоменост и превенция.

Въпреки това, все още не е разработена напълно последователна и добре координирана национална политика за наркотиците, която да се отнася в частност към намаляване на търсенето и увеличаване на финансирането за лечебни програми. Административният капацитет е все още ограничен. Това важи по-специално за високо квалифициран персонал, както и за сътрудничеството между различните активни участници, които са въввлечени в прилагането на Националната стратегия за борба с наркотиците. Националният фокусен център има ограничени ресурси. Следователно е необходимо се ускори подготовката в тази област.

По отношение на **борбата с измамите и корупцията** бе приета нова Стратегия за противодействие на корупцията за периода 2006 – 2008 г. Тя бе подкрепена от План за действие. Ако бъдат напълно приложени, те могат да осигурят цялостна рамка за борба с корупцията.

Въпреки това, прилагането на стратегията не е обвързано със система за управление на ползността („коефициент на полезно действие“) с конкретни и измерими цели. Секретариатът на Комисията по превенция и противодействие на корупцията все още има недостатъчен административен капацитет. Ролята на тази комисия е основна, защото тя е институцията, която обхваща информацията за всички ключови антикорупционни мерки.

Правоприлагащите органи, в това число Агенция “Митници”, остават много уязвими към корупция и непристойно поведение. Все още липсва всеобхватна програма за управление на риска, която е насочена към бизнеса. Управлението на риска трябва да бъде подкрепено от система за надеждно и редовно отчитане.

Все още не е обърнато внимание на преглед на системата на редица плащания в брой на външните гранични пунктове. Рядко се използват кутии на границите, където клиентите могат да оставят своите оплаквания, което показва, че кампаниите за обществена осведоменост все още не са ефикасни (*виж също политическия раздел*). Като цяло, все още е необходимо спешно внимание в тази област.

В областта на **защитата на данни**, въпреки че Законът за защита на личните данни бе изменен през м. декември 2005 г., все още е необходимо значително по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС (*aquis*). Това се отнася по-специално за автоматизираната обработка на лични данни, обработката на лични данни за целите на отбраната, националната сигурност и общественения ред, механизмите за приемане на кодекси за поведение, задачите на администраторите на лични данни, сроковете за подаване на жалби и разпоредбите за нотифициране на обработващите операции. Административният капацитет на Комисията за защита на личните данни е все още слаб, което отчасти е причинено от значителни намаления на нейния бюджет за 2006 г. Комисията няма достатъчен персонал.

Обработката на жалби остава неефективна. Бюджетната независимост на Комисията не е напълно гарантирана. Схемата за регистрация и нотификация все още функционира

незадоволително, както и сведенията за изпълнение като цяло. Сътрудничеството с омбудсмана и други органи е все още недостатъчно. В момента България не е напълно в позиция да осигури пълно прилагане на достиженията на правото на ЕС (*aquis*) в областта на защитата на личните данни (*виж също глава 3*). Следователно е необходимо подготовката в тази област да бъде значително ускорена.

В областта на **съдебното сътрудничество по наказателноправни и гражданскоправни въпроси** България е достатъчно напреднала в привеждане в съответствие на своето законодателство с достиженията на правото на ЕС (*aquis*). През м. януари 2006 г. Българският парламент ратифицира Хагската конвенция от 1996 г. за юрисдикцията, приложимия закон, признаването, изпълнението и сътрудничеството в областта на родителската отговорност и мерките за закрила на децата.

Въпреки това, регламентирането на сроковете и условията за изпълнение на тази конвенция от Министерството на правосъдието, което е централен орган, остава неуредено. Остават въпроси по отношение на качеството на прилагане на достиженията на правото на ЕС (*aquis*), както и по отношение на цялостното функциониране и ефикасност на българската съдебна система. Прилагането на новия Наказателно-процесуален кодекс ще се нуждае от близко наблюдение, като се има предвид неговата важност за качеството на международното съдебно сътрудничество на България по наказателноправни въпроси. Борбата с презграничната организирана престъпност трябва да се ускори, тъй като това е една от най-важните области, засегнати от съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в ЕС. Корупцията продължава да е сериозно предизвикателство за правосъдната система и това може да се отрази върху гладкото и правилно прилагане на актовете в областта на взаимното признаване. Подготовката в тази област е необходимо да бъде усилена.

Заключение

Постигнат е значителен напредък в областта на **визовата политика** и сега България като цяло изпълнява задълженията и изискванията, които произтичат от преговорите за присъединяване в тази област.

Постигнат е значителен напредък в областта на **Шенген и бъдещата външна граница на ЕС**. Въпреки това са необходими по-нататъшни стъпки за изпълнение на подготовката за присъединяване, в частност пълното прилагане на Стратегия за инегрирано гранично управление и на Шенгенския план за действие 2006 – 2007 г. Бе осъществен напредък в областта на **убежището** и на **борбата срещу наркотиците и съдебното сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси**. Специално внимание е необходимо в областта на защитата на данни, където напредъкът остава слаб. Оставащата подготовка в тези области следва да бъде усилена. Всички тези области все още се нуждаят от особени усилия и бързи действия, с цел решаване на оставащите въпроси преди присъединяването.

В областите на **полицейското сътрудничество и борбата с организираната престъпност**, на **борбата с измамите и корупцията** е постигнат много ограничен напредък въпреки факта, че през м. октомври 2005 г. бе изискано спешно действие. В областта на **прането на пари** положението се е влошило значително. Сега България трябва да предприеме незабавни и решителни действия в тези три области, за да бъде готова към датата на присъединяване.

4.1.18. Глава 25: Митнически съюз

По отношение на **административния и оперативния капацитет**, събирането на приходи и борбата срещу пиратството и наркотиците се развиха в правилната посока. Подготовката в областта на информационните системи, особено с оглед постигането на взаимовръзка със системите на ЕС, отбеляза добър напредък, и ако не настъпи забавяне, България изглежда ще изпълни задълженията си към момента на присъединяването. Инфраструктурата и съоръженията на важните контролно-пропускателни пунктове се подобряват непрекъснато.

Националната агенция “Митници” (АМ) активно насърчава използването на опростени процедури, по-специално чрез интернет страницата си и влизайки във връзка със стопанските оператори. Постоянни усилия се полагат за засилване на последващия митнически контрол.

Законът за акцизите и данъчните складове, приет през м. ноември 2005 г., предвижда прехвърляне на отговорността за управление на акцизите от данъчната администрация към АМ, считано от м. юли 2006 г. (*виж глава 10 – Данъчна политика*). Ръководството на АМ въвежда в действие необходимите организационни мерки за изпълнение на тази задача.

Нивото на познаване на митническите правила и процедури от митническите служители остава добро, благодарение на ефективната политика на обучение, прилагана в АМ. По отношение на борбата срещу корупцията са били приети редица дисциплинарни мерки в съответствие с насоките на плана за действие на АМ. АМ следва да запази борбата с корупцията като свой основен приоритет.

Подготовката на административния и оперативния капацитет в областта на митниците върви добре. АМ е отбелязала добър напредък по отношение на взаимовръзката на информационните системи. До присъединяването България следва да поддържа темпа на напредък при подготовката на информационните системи за взаимовръзка.

Заключение

Значителен напредък е постигнат по отношение на **административния и оперативния капацитет** в областта на митниците. Понастоящем България като цяло отговаря на ангажиментите и изискванията, произтичащи от преговорите за присъединяване. Подготовката продължава и от България се очаква да бъде в състояние да прилага достиженията на правото на ЕС (*acquis*) от момента на присъединяването, ако се поддържа сегашния темп на напредък.

Глава 28: Финансов контрол

По отношение на **контрола върху разходите за структурни действия** оценките за съответствие на ФАР и ИСПА са започнали.

Въпреки това България значително се забави с получаването на акредитация по Разширената децентрализирана система на изпълнение на програмите ФАР и ИСПА (EDIS). Сроковете, посочени в съответните планове за действие във връзка с

акредитацията по EDIS, които предвиждат окончателната акредитация да приключи до края на м. юни 2006 г., не бяха спазени по отношение на междинните етапи и съществуват сериозни рискове процесът да не приключи до края на 2006 г., което би довело до сериозни последици, включително до загуба на големи суми от предприєдинителното финансиране. Това също така хвърля съмнения върху способността на България да контролира правилно бъдещото разходване на средства по структурните фондове. В момента са необходими спешни действия в тази област.

В областта на **защитата на финансовите интереси на ЕС** бяха приети план за действие и стратегия за борба с измамите, засягащи финансовите интереси на Европейските общности, и беше осигурено обучение на съответните органи. В последно време резултатът от докладването на нередности и съмнения за измами значително се подобри.

Стратегията за борба с измамите, която очертава защитата на финансовите интереси на ЕС в България, е твърде неясна, за да стане ефективна. На 12 април бе създадена междуведомствена работна група, която следва да предложи нов проект за стратегия за борба с измамите, засягащи финансовите интереси на Европейските общности. Работните процедури и оперативният капацитет на българския Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейските общности (AFCOS) в областта на междуведомственото сътрудничество и координацията между заинтересованите органи, все още не са достатъчни. С решение на министъра на вътрешните работи от 14 април бяха създадени две работни групи. Те ще имат за задача да подобрят сътрудничеството между органите, компетентни по отношение на проверките и разследванията, и качеството на докладване относно нередностите.

Необходимо е подготовката в тази област да се засили.

Заклучение

По отношение на **защитата на финансовите интереси на ЕС** беше отбелязан напредък. Все още обаче са необходими особени усилия за стабилизирането му. Необходими са действия по отношение на укрепването на административния капацитет и подобряването на координацията от новите работни групи.

Положението в областта на **контрола върху разходите за структурни действия** се влоши. Понастоящем тази област е причина за сериозно безпокойство. България следва да предприеме незабавни и решителни действия и да ускори в значителна степен акредитацията по EDIS, за да бъде готова до присъединяването.

4.2. Превод на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) на български език

В съответствие с членове 2 и 58 от Акта за присъединяване, всички актове, приети от институциите на Съюза преди присъединяването, стават приложими в новите държави-членки и следва да бъдат публикувани в специално издание на *Официален вестник на Европейския съюз*, включително и на новите официални езици. Докато институциите на ЕС поемат отговорността за окончателното редактиране и публикуване на преводите, задължение на присъединяващите се държави е да направят преводите и да осигурят задълбочена юридическа и езикова редакция. В рамките на превода на достиженията на

правото на ЕС (*acquis*), Съдът на ЕС е определил поредица от ключови решения, които следва да бъдат приоритетно преведени (представляващи около 15 000 страници).

От близо 90 000 страници достижения на правото на ЕС (*acquis*) България вече е превела близо 95%. Въпреки това, 44% от тях остават да бъдат редактирани от националните власти, преди да бъдат предоставени на институциите на ЕС. Капацитетът за превод и редакция все още не е достигнал необходимото количество от около 6 000 страници на месец, което се дължи главно на трудности при набирането и запазването на персонала. Пред българското правителство бе изтъкната необходимостта да се отдели на този въпрос вниманието, което той заслужава, без което публикуването на достиженията на правото на ЕС (*acquis*) не би могло да се осъществи навреме за присъединяването на 1 януари 2007 г.

4.3. Обща оценка

България е постигнала значителна степен на съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Докладът от м. октомври 2005 г. прави извода, че България би била готова до присъединяването в голям брой области. Някои други области изискваха особени усилия, а 16 области пораждаха сериозно безпокойство.

Оттогава бе постигнат допълнителен напредък. България би трябвало да бъде готова до присъединяването в следните допълнителни области, ако се поддържа сегашният ход на напредъка: обществени поръчки, взаимно признаване на спецификациите на промишлените стоки, свобода на предоставяне на нефинансови услуги; повечето общи организации на пазара в областта на земеделието; въздухоплаване; акцизи; структури, прилагащи данъчното законодателство; либерализиране на пощенските услуги; законодателство в областта на регионалната политика; химикали и генетично модифицирани организми; законодателство в областта на шума; визова политика и подготовка на митниците.

Беше постигнат също напредък и в редица области, които вече не пораждат сериозно безпокойство, но все още изискват особени усилия за приключване на подготовката: застрахователния сектор, защита на правата на интелектуалната собственост, разплащателната агенция в областта на земеделието, общата организация на пазара на мляко и млечни продукти, мерки относно контрола върху болестите по животните, граничните ветеринарни инспекционни пунктове, хуманното отношение към животните, търговията с живи животни и животински продукти, ветеринарните аспекти на общественото здраве, институции и структури за финансово управление на регионалната политика, както и подготовка за прилагане на законодателството от Шенген и управление на бъдещите външни граници на ЕС.

Особени усилия също са необходими по отношение на: взаимно признаване на професионални квалификации; финансови услуги; услуги на информационното общество и защита на личните данни; законодателство в областта на прането на пари; търговски механизми в областта на селското стопанство; обща организация на пазара на вино и спиртни напитки и говеждо месо; законодателство в областта на ветеринарния и фитосанитарния сектор; повечето области по рибарство; морски транспорт; ДДС, пряко данъчно облагане; трудово законодателство, социален диалог;

социално включване, антидискриминационна политика, Европейски социален фонд, обществено здраве, либерализация на енергийния пазар, ядрена енергетика и ядрена безопасност, и по-специално ангажименти за предсрочно спиране и съответно извеждане от експлоатация на реакторите на АЕЦ „Козлодуй“; реструктуриране на стоманодобивната промишленост, електронни съобщения, програмиране, мониторинг и капацитет за обществени поръчки в областта на регионалната политика; хоризонтално законодателство в областта на околната среда, качество на водите, комплексно предотвратяване и контрол на промишленото замърсяване, управление на отпадъците; защита на потребителите; убежище, съдебно сътрудничество; борба с наркотичните вещества; защита на финансовите интереси на ЕС и превод на български език на достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Остават шест области на сериозно безпокойство, които изискват спешни действия:

- създаване на адекватна Интегрирана система за администриране и контрол (ИСАК) в земеделието (достижения на правото на ЕС, глава 7);
- изграждане на съоръжения за събиране, обработка и унищожаване на странични животински продукти, съобразно европейското законодателство за трансмисивните спонгиформни енцефалопatii (ТСЕ) и страничните животински продукти (достижения на правото на ЕС, глава 7);
- ясни доказателства за резултати в разследването и преследването на мрежите на организираната престъпност (достижения на правото на ЕС, глава 24);
- по-ефективно и ефикасно прилагане на законите, свързани с борбата срещу измамите и корупцията (достижения на правото на ЕС, глава 24);
- засилено прилагане на разпоредбите по отношение на борбата с прането на пари (достижения на правото на ЕС, глава 24);
- засилен финансов контрол с оглед бъдещото използване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд. (достижения на правото на ЕС, глава 28).